

Stichting Openbare Bibliotheek Smallingerland

Jaarstukken 2020

Inhoudsopgave

Bestuursverslag	iii
Jaarrekening	1
Overige gegevens	18

Bestuursverslag

Statutaire naam: Stichting Openbare Bibliotheek Smalingerland
Statutaire vestigingsplaats: Drachten
Directeur/bestuurder: mw. drs. K.Z. Meijerman MBA

Organisatie en bestuur

Dit is het bestuursverslag over het jaar 2020 van de Stichting Openbare Bibliotheek Smalingerland (Bibliotheek Drachten), gevestigd in Drachten. De Stichting heeft ten doel het bevorderen van de openbare bibliotheekvoorziening in het verzorgingsgebied, de gemeente Smalingerland en het in stand houden van een centrum voor kennis, cultuur, educatie en informatie, en voorts al hetgeen met een en ander rechtstreeks of zijdelings verband houdt of daartoe bevorderlijk kan zijn, alles in de ruimste zin van het woord.

De stichting tracht volgens de statuten haar doel onder meer te verwezenlijken door:

- het ontwikkelen, in stand houden en beheren van een openbaar bibliotheekstelsel en kenniscentrum, gericht op bereikbaarheid voor alle gebruikers en met een professionele personele bezetting
- dienstverlening aan gebruikers door middel van opbouw en beheer van een collectie, het uitlenen van media en het geven van voorlichting en informatie
- het leggen van contacten met maatschappelijke, educatieve en culturele organisaties, die behulpzaam kunnen zijn bij de uitbreiding en intensivering van de dienstverlening aan het publiek
- voorts al hetgeen dat tot verwezenlijking van de doelstelling zal bijdragen.

Mevrouw K.Z. Meijerman is directeur/bestuurder van de stichting en legt verantwoording af aan de Raad van Toezicht (RvT).

Nevenfuncties bestuurder

- bestuurder van de Vereniging van Eigenaars Suyderdragt

Governance

Stichting Openbare Bibliotheek Smalingerland werkt al enige jaren volgens de Governance Code Cultuur. Vanaf 1 januari 2019 geldt een nieuwe versie van deze code. Begin 2020 hebben we een document gemaakt waarin we beschrijven wat onze uitgangspunten zijn bij het naleven van de code. Hier vindt u dus onze 'standaard'. Afwijkingen en/of overwegingen die in een specifiek jaar hebben plaatsgevonden, worden aangegeven in de jaarstukken. In 2020 hadden we te maken met een wereldwijde coronapandemie, waardoor wij niet alle activiteiten konden uitvoeren die we met de gemeente afgesproken hadden. Dit is regelmatig afgestemd in bestuurlijk en ambtelijk overleg.

Beleidsvisie ‘Bibliotheek Drachten, Huis van kennis en informatie’

In 2014 hebben we onze toekomstvisie vastgesteld: Bibliotheek Drachten, Huis van kennis en informatie. In maart 2017 hebben we deze toekomstvisie geëvalueerd. Daarbij konden we vaststellen dat we nog volledig achter de toekomstvisie stonden. De concrete doelen die er in stonden, waren allemaal gerealiseerd. Daarom hebben we de toekomstvisie aangevuld met een aantal nieuwe doelen. Deze doelen behelzen voornamelijk het consolideren en verder uitbouwen van de eerder behaalde resultaten.

In 2015 is de landelijke bibliotheekwet aangenomen. In deze wet wordt geformuleerd welke vijf kernfuncties een openbare bibliotheek heeft:

1. ter beschikking stellen van kennis en informatie;
2. bieden van mogelijkheden tot ontwikkeling en educatie;
3. bevorderen van lezen en het laten kennismaken met literatuur;
4. organiseren van ontmoeting en debat;
5. laten kennis maken met kunst en cultuur.

Onze visie op de bibliotheek in het kort:

In deze snel veranderende maatschappij staan wij voor de opdracht de focus te verleggen van het uitlenen van boeken naar het vergroten van de zelfredzaamheid van kwetsbare groepen en het ondersteunen van en bijdragen aan de persoonlijke ontwikkeling van mensen. Dit is geen voorgeprogrammeerde reis, maar een trektocht. We weten waar we heen gaan en ontdekken gaandeweg hoe we erheen gaan.

De overheid ziet het als haar taak burgers goed voor te bereiden op hun plaats in de maatschappij, zich staande te kunnen houden in deze complexe wereld en actieve, participerende burgers te worden. Een democratische samenleving kan alleen functioneren wanneer burgers over de basisvaardigheden lezen en digitale geletterdheid beschikken en over de kennis en vaardigheden om op basis van gefundeerde argumenten met elkaar in gesprek te gaan.

Missie

Wij scheppen essentiële randvoorwaarden voor een leven lang ontwikkelen, onafhankelijke besluitvorming en de culturele ontwikkeling van individuen en groepen en leveren daarmee een cruciale bijdrage aan de kennissamenleving.

Visie

Wij helpen burgers zich te ontwikkelen tot volwaardige en betrokken deelnemers aan de hedendaagse informatiemaatschappij en kenniseconomie. Dit doen we door kwetsbare groepen te ondersteunen tot een minimaal niveau aan basisvaardigheden en individuen mogelijkheden te bieden bij te blijven in de maatschappij en zichzelf te ontwikkelen.

Onze uitgangspunten

Persoonlijke ontwikkeling kan plaatsvinden wanneer mensen:

- Kunnen lezen
- Informatie kunnen vinden, ‘plaatsen’ en beoordelen
- Informatie kunnen toepassen, zodat kennis ontstaat

Daarom richten wij onze focus op twee speerpunten:

- Enerzijds richten wij ons op het zelfredzaam maken van kwetsbare groepen door middel van het ondersteunen van de basisvaardigheden.
- Anderzijds willen wij als bibliotheek het 'Huis van kennis en informatie' zijn, waar mensen zich kunnen ontwikkelen en toegang hebben tot verbeelding.

Onze vier programmalijnen

In 2018 heeft Bibliotheek Drachten deze ambities vormgegeven in vier programmalijnen:

1. Klassieke bibliotheek; kernfunctie 1, 2, 3, 5
2. Jeugd en onderwijs; kernfunctie 1, 2, 3
3. Participatie en zelfredzaamheid; kernfunctie 1, 2, 3, 4
4. Persoonlijke ontwikkeling; kernfunctie 1, 2, 3, 4, 5

Klassieke bibliotheek

De collectie is het hart van de klassieke bibliotheek. Door middel van de collectie hebben gebruikers toegang tot kennis en informatie, kunnen ze zich ontwikkelen, onderhouden ze hun leesvaardigheid en maken ze kennis met kunst en cultuur.

Jeugd en onderwijs

In de programmalijn jeugd en onderwijs houden wij ons voornamelijk bezig met het voorkomen van laaggeletterdheid door het stimuleren van leesplezier en (voor)lezen en het ondersteunen van digitale geletterdheid.

Participatie en zelfredzaamheid

In de programmalijn participatie en zelfredzaamheid bieden wij inwoners die niet alle basisvaardigheden goed genoeg beheersen gelegenheid zich op een non-formele en/of informele manier te ontwikkelen zodat ze kunnen participeren in onze samenleving.

Persoonlijke ontwikkeling

In het kader van een leven lang ontwikkelen biedt de programmalijn persoonlijke ontwikkeling inwoners de gelegenheid zich op non-formele en/of informele wijze te ontwikkelen.

Nieuwe ontwikkelingen

Bibliotheken bevinden zich in een omslag van uitleenbibliotheek naar brede maatschappelijke bibliotheek in het hart van de lokale samenleving. In oktober 2020 hebben de Rijksoverheid, het Interprovinciaal Overleg, de Vereniging van Nederlandse Gemeenten, de Koninklijke Bibliotheek, de Stichting Samenwerkende POI's Nederland en de Vereniging van Openbare Bibliotheken voor de periode 2020-2023 een convenant gesloten in het verlengde van de Wet.

In het convenant is vastgelegd dat overheden bibliotheken in staat stellen en ondersteunen om als robuuste voorzieningen hun bijdrage aan de gemeenschap te kunnen leveren en om zich de komende jaren te richten op een drietal grote, actuele en complexe maatschappelijke opgaven:

1. Geletterde samenleving (bevorderen geletterdheid en leesplezier)
2. Participatie in de informatiesamenleving (digitale inclusie en digitaal burgerschap)
3. Een leven lang ontwikkelen (basisvaardigheden en blijvende inzetbaarheid)

De KB heeft samen met de bibliotheekbranche gewerkt aan een netwerkagenda 2021-2023, gebaseerd op bovenstaand convenant.

In 2020 hebben wij gewerkt aan een nieuw visiedocument voor bibliotheek Drachten, gebaseerd op bovenstaande ontwikkelingen. Begin 2021 zal dit deze visie worden vastgesteld.

De coronapandemie

De wereldwijde uitbraak van de infectieziekte COVID-19 aan het eind van 2019 leidde tot voor Nederland ongekende maatregelen. In de strijd tegen corona werd het maatschappelijke verkeer zowel tijdens de eerste als tijdens de tweede golf voor een groot deel stilgelegd. Onder meer alle scholen, universiteiten, bibliotheken, cafés, kapperszaken, musea, bioscopen en restaurants sloten op last van de landelijke overheid op meerdere momenten hun deuren. Sportwedstrijden en tal van andere evenementen werden afgelast. Aan iedereen werd geadviseerd om 1,5 meter afstand van elkaar te bewaren en niet naar het buitenland te reizen als dat niet echt noodzakelijk was. Daarnaast werd gevraagd om zoveel mogelijk binnen te blijven en zo mogelijk vanuit huis te werken.

In februari dook de eerste coronabesmetting in Nederland op en al heel snel moest iedereen in zijn elleboog niezen, papieren zakdoekjes eenmalig gebruiken en “zijn handen stukwassen”. Handen schudden werd massaal afgeschaft. Vanaf half maart werden de afgekondigde maatregelen strenger en thuiswerken deed zijn intrede. Op 15 maart sloten de bibliotheken op last van de overheid hun deuren, net als de scholen, de kinderopvang en de horeca.

Ook in Drachten had de sluiting impact. Het vaktijdschrift Bibliotheekblad maakte er een reportage over. *“Op maandag 16 maart kwamen we met z’n allen bijeen voor een teamvergadering. We zaten in de grote activiteitenruimte, dus er was voldoende ruimte voor onderlinge afstand. Dat voelde toen nog een beetje vreemd en ludiek. We werden er allemaal wat lacherig van. Inmiddels is het lachen wel weggeëbd.” Maar er werd geenszins bij de pakken neergezeten. “Op ons netwerk Bieb to Bieb lazen we over de ‘boekpakkettenactie’ die in Wassenaar was gestart. Dat vond we zo’n mooi initiatief dat we dit vrijwel meteen hebben overgenomen. Na bekendmaking via de eigen website en social media lag al snel de eerste lichter van 13 pakketjes klaar. Toen hadden we nog het naïeve idee dat het samenstellen van de pakketten snel zou gaan en dat de medewerkers na een paar uur naar huis konden. Maar al snel was het zelfs drukker dan ooit. Medewerkers maken soms werkdagen van tien uur; ze beginnen ‘s morgens om 8 uur en zijn pas na 18 uur klaar.”*

Het publiek was enthousiast is over de vervangende service van de bibliotheek. ‘Nieuwe boeken geven me het gevoel ietsje minder opgesloten te zijn, top!’ ‘Mooi dat de bibliotheek deze service biedt in deze hectische tijden. Dank daarvoor.’ ‘Superlief dat jullie dit doen. Een e-book vind ik namelijk niet zo fijn lezen.’ Een bloemlezing uit een van de vele reacties die via e-mail of handgeschreven briefjes binnenkomen. In de derde week van april werd in Drachten ook gestart met bezorgservice aan huis. Ook hier veel complimenten. “Ik ben nu wel een beetje trots op mezelf dat het me is gelukt om via de computer boeken aan te vragen,” was de reactie van de eerste ‘bezorgklant’. “Jullie zijn nu dubbel zo nodig! Want waar blijf ik, als ik geen leesvoer heb?”

Langzamerhand werden ook de andere bibliotheektaken meer en meer online uitgevoerd. De leesconsulenten die in normale omstandigheden hun werk doen op de scholen, moesten vaker hun creativiteit benutten om in contact te blijven met de leerkrachten en leerlingen. Zo werd zelfs geëxperimenteerd met digitale schrijversbezoeken aan de klas. Ook activiteiten voor volwassenen – eerst helemaal stilgelegd – kregen meer en meer een digitaal karakter.

In mei nam het aantal coronabesmettingen af en voorzichtig werden de maatregelen minder streng. De bibliotheken gingen weer open, maar moesten wel hun inrichting corona-proof maken. Eenrichtingverkeer, mandjes voor alle bezoekers om te voorkomen dat er teveel mensen tegelijk binnen waren, ontsmettingspilaren voor alle handen – zelfs de teruggebrachte boeken werden korte tijd in quarantaine gehouden. Hetzelfde gebeurde ook op de scholen. Een chaos aan boeken in kantoorkasten opgeslagen, met handschoenen aangepakt en pas na vier dagen weer beschikbaar gesteld voor het publiek. Al snel was ook

de overheid ervan overtuigd dat de kans op besmetting via bibliotheekboeken toch niet zo heel groot was en kon deze maatregel afgeschaft worden.

Na een versoepeling van de preventiemaatregelen en -adviezen in de zomermaanden, was er vanaf 14 oktober 2020 een tweede lockdown van kracht. Fysieke bibliotheken waren vanaf begin november gesloten, fysieke boekhandels vanaf 15 december, en basis- en middelbare scholen vanaf 16 december. Bibliotheken mochten na veertien dagen weer openen maar toen een tweede golf aan besmettingen op ons af dreigde te komen kwam aan die vreugde op 15 december al weer een eind. De derde lockdown was een feit voor de bibliotheek. De afhaalservice werd voor de derde keer opgestart en een keur aan alternatieve activiteiten werd in sneltreinvaart ontwikkeld. De activiteitenruimte van de bibliotheek werd omgetoverd tot een filmstudio, compleet met green screen en via het computerscherm kon het publiek weer genieten van lezingen, en de scholen van gefilmde boekpromoties.

De gevolgen van de drie lockdowns en de terughoudendheid van het publiek om de bibliotheek te bezoeken laten zich raden. Net als de webwinkels floreerde ook de online-bibliotheek en het aantal fysiek geleende materialen nam dramatisch af, evenals het aantal bibliotheekbezoekers. Op het moment van schrijven van dit jaarverslag (februari 2021), is de bibliotheek nog steeds gesloten voor bezoekers.

Klassieke bibliotheek

Veel maatschappelijk-educatieve taken van de bibliotheek beginnen met lezen. Lezen is de basis voor het verwerven van kennis en stimuleert verbeeldingskracht en creativiteit. Dat is eens te meer van belang in een samenleving die zich heeft ontwikkeld tot een kennissamenleving. Ondersteuning van leesbevordering en promotie van de lees- en literaire cultuur behoren daarom ook in de toekomst tot het hart van de dienstverlening van de openbare bibliotheek. De bibliotheek inspireert en stimuleert lezers en potentiële lezers, verrast hen met en gidst hen naar het aanbod van boeken met verhalen en informatie en een groeiende collectie e-books. En wie niet naar de bibliotheek kan komen krijgt de boeken gewoon thuisbezorgd; een groep enthousiaste vrijwilligers van Bieb-express zorgt dat ook de minder mobiele bibliotheekgebruiker krijgt wat hij of zij wil.

In de transitie van een uitleenbibliotheek naar een maatschappelijke en educatieve bibliotheek is het van belang dat bezoekers de bibliotheek ook weten te vinden voor andere producten en diensten. Bezoekers komen om materialen te lezen of in te zien, de jeugdafdeling te bezoeken, om informatie op te zoeken of gewoon om rond te snuffelen. Daarnaast fungeert het bibliotheekgebouw als een neutrale, niet commerciële, ontmoetingsplaats in de samenleving, waar mensen vrij kunnen binnenlopen om te studeren, te werken of elkaar te ontmoeten.

Tijdens de coronacrisis was de bibliotheek gedeeltelijk gesloten, maar mocht zij ook een tijdlang de deuren openhouden. Toch konden na heropening niet alle functies altijd direct weer vervuld worden. De noodzaak anderhalve meter afstand van elkaar te houden, niet in grote groepen samen te komen en hygiënisch te werk te gaan zorgde voor beperkingen. Zo was het niet meer de bedoeling dat bezoekers lang bleven en daarom werd het aantal zitplaatsen sterk beperkt.

Tijdens de lockdowns waren alleen afhalen en bezorgen van materialen mogelijk, daar werd dan ook veel gebruik van gemaakt.

Leesgroepen

In 2020, het jaar van het coronavirus, mochten mensen met maximaal 4 personen of nog minder, bij elkaar komen. Mensen op hogere leeftijd behoren tot de risicogroepen. Natuurlijk hadden de pandemie en de daaraan gekoppelde overheidsmaatregelen om verspreiding te voorkomen, ook hun weerslag op de leesgroepen die boeken van onze leesgroepencollectie afnemen tegen een kleine vergoeding.

Zes van de vijftien leesgroepen stopten helemaal met lezen vanaf de eerste lockdown in het voorjaar. De meeste groepen pakten het lezen na de zomer weer op, tot de derde lockdown in december.

Acht groepen bleven als vanouds doorlezen. Of zij hadden de ruimte om op 1,5 meter afstand van elkaar samen te komen, of ze halveerden de groep, of bespraken het boek op afstand, via e-mail of Zoom.

Een nieuw op te richten groep kon dit jaar niet kunnen starten, dankzij het coronavirus.

Collectie

Bibliotheek Drachten onderscheidt zich door een brede en naar verhouding grote collectie informatieve boeken en kiest voor een brede range aan romans, zodat niet alleen de liefhebber van bestsellers bediend wordt, maar ook de literaire en non-fictie-fijnproever. Ook leners van andere bibliotheken profiteren daarvan. Deze collectie wordt onderhouden in samenwerking met de andere bibliotheken van het Fries Bibliothekennetwerk. Nadat eind maart een landelijk Collectieplan verscheen waaraan alle bibliotheken in Nederland zich committeren, is op provinciaal niveau een werkgroep aan de slag gegaan met een provinciaal Collectieplan. Het is de bedoeling dat dit plan in 2021 het licht ziet. Voor het zover is zijn verschillende onderzoeken gaande naar verschillen en overeenkomsten van de collecties in de provincie, en naar het gebruik ervan. Uiteindelijk zal e.e.a. ook resulteren in een lokaal Collectieplan van bibliotheek Drachten.

E-books en luisterboeken

De coronapandemie heeft gezorgd voor fors meer gebruik van de online Bibliotheek. De leden van Bibliotheek Drachten|Smallingerland leenden in 2020 maar liefst 40% meer e-books dan in 2019. Sinds 8 september is een nieuwe app voor e-books en luisterboeken in gebruik genomen: de Online Bibliotheek. Deze vervangt de vorige app voor de e-books en LuisterBieb, is een stuk gebruiksvriendelijker én heeft meer mogelijkheden. In de nieuwe app zijn zowel e-books als luisterboeken te vinden en de gebruiker heeft nog maar één app nodig om boeken te kiezen, te lezen of te luisteren op zijn mobiel of tablet. Men heeft voor het lezen via de app de website onlinebibliotheek.nl niet meer nodig om de e-books te koppelen aan tablet of mobiel. Voor het koppelen van e-books aan een e-reader of pc is de website helaas nog wel nodig. Landelijk steeg het aantal uitleningen van e-books nog sterker. In totaal werden er vorig jaar 5,6 miljoen e-books uitgeleend, tegen bijna 3,9 miljoen in 2019. Het aantal uitleningen van e-books steeg daarmee met 44 %, terwijl in eerdere jaren de groei tussen de 10 en 15 procent lag.

Werken en studeren

Sinds de start van de coronapandemie was werken en studeren in de bibliotheek beperkt. Een deel van de tijd mocht er niemand werken en studeren. Vervolgens mochten er enkele werkplekken worden vrij gegeven, maar door de 1,5 meter maatregelen, was dat slechts een fractie van de normale werkplekken.

Opbrengsten programmalijs

	2020	2019	2018
Collectie = bezit	79.865	85.557	84.670
Periodieken	4.598		
Leden	12.633	13.389	14.399
Jeugdleden tot 18 jaar*	5.128	5.519	6.831
Volwassen leden	7.370	7.731	7.322
Uitleningen excl. Verlengingen**	198.670	277.029	308.104
Uitleningen e-books	26.476	18.964	18.060
Uitleningen online luisterboeken	2.280		
Reserveringen door lezers Smallingerland buiten Friesland	237	653	483
Reserveringen door lezers Smallingerland binnen Friesland	26.244	24.649	22.002
Geleverd aan aanvragers binnen Friesland (inclusief Smallingerland)	31.123	30.514	28.596
Geleverd aan aanvragers buiten Friesland	214	109	

	2020	2019	2018
Leesgroepen	15	15	16
Uitleningen aan leesgroepen	330	493	498
Uitleningen 'Anders lezen'	1.659	2.287	2.230
Fries uitleningen	1.356	1.916	2.229

* afname aantal jeugdleden doordat dBoS leerlingen van groepen 1 niet meer automatisch lid zijn van de centrale bibliotheek

** vanaf 2019 wordt uitleningen van losse nummers van tijdschriften niet meer meegeteld

Jeugd & onderwijs

De doelstellingen van de programmaliijn jeugd en onderwijs zijn gebaseerd op de ambitie van de landelijke agenda. De programmaliijn draagt bij aan:

- Het stimuleren van lezen, bevorderen van leesplezier en het versterken van 21e-eeuwse vaardigheden
- De taalontwikkeling, leesbevordering en digitale geletterdheid van kinderen
- Het voorkomen van taalachterstanden en laaggeletterdheid op latere leeftijd
- Het bereik van taalarme gezinnen, in aansluiting op de lijn participatie en zelfredzaamheid

Om deze doelstellingen te realiseren ontwikkelen we een doorgaande leeslijn voor 0 tot 18 jaar. Om kinderen te stimuleren om veel te lezen, zetten we ruim in op leesplezier.

BoekStart voor baby's

Door de drie lockdowns en de beperkingen voor bezoekers werden helaas veel minder baby's ingeschreven als lid van de bibliotheek en konden nog maar weinig ouders een BoekStartkoffertje in ontvangst nemen. Ook op de consultatiebureaus kon vanaf maart de BoekStartcoach de ouders niet aanspreken en voorlichten over het enorme belang van voorlezen vanaf de leeftijd van 3 maanden. De verpleegkundige en de arts hebben deze voorlichting wel op zich genomen maar hebben natuurlijk veel minder tijd om het onderwerp uitgebreid te bespreken. Wel draait op de bureaus een filmpje in de wachtkamer dat het voorlezen promoot.

Boekstart in de Kinderopvang

Peuterspeelzalen en dagopvang hadden het moeilijk. Tot tweemaal toe werden de locaties gesloten voor kinderen van ouders die niet een "cruciaal" beroep hebben. De communicatie met de ouders werd zoveel mogelijk digitaal onderhouden en ook wel door het aan huis afleveren van pakketjes met spelletjes, verhalen en knutseltips. Waar mogelijk heeft de bibliotheek dit ondersteund.

Nieuwe pedagogisch medewerkers werden geschoold in interactief voorlezen van baby's en peuters; we konden 30 certificaten uitreiken. De inspiratiebijeenkomst voor de voorleescoördinatoren in de kinderopvang – met als thema de Nationale Voorleesdagen - werd online gehouden. De animo voor deelname was zo groot dat de groep in tweeën gesplitst moest worden maar desondanks waren de reacties zeer enthousiast. De voorleesconsulent beschrijft haar ervaringen als volgt:

We hebben het afgelopen jaar veel kinderopvanglocaties kunnen bezoeken in verband met het bespreken van de BoekStartmonitor. Wat hebben we fijne gesprekken gehad en wat een betrokkenheid hebben we kunnen ervaren van de Voorleescoördinatoren. Ik heb goede hoop dat onze samenwerking een goede voedingsbodem biedt, waarbij voorlezen een even belangrijke plek in het dagprogramma krijgt als bijvoorbeeld spelen en fruit eten. Naast mijn regelmatige bezoeken aan de kinderopvang verzorg ik de groepsbezoeken van de basisscholen in de bibliotheek en dat is werkelijk fantastisch om te doen. De groepen 1/2, 3/4, en 7/8 maken op een speelse manier kennis met de bibliotheek. Voor elke groep wordt een zo aantrekkelijk mogelijk programma gemaakt, waarin kinderen zelf actief bezig kunnen zijn én een en ander kunnen leren. Bijzonder fijn is dat ik de programma's op mijn eigen manier kan invullen, en zo mijn eigen creativiteit er in kwijt kan. Mooie verhalen voorlezen, mooie boeken laten zien, zingen met de allerkleinsten, activiteiten koppelen aan het voorgelezen verhaal, zoals zoek, kijk- leesopdrachten. Attributen, bijvoorbeeld nieuw (Robot) of juist heel oud (koperen gehoorapparaat) laten zien. Het enthousiasme- en de verwondering op de gezichten van de kinderen is voor mij ronduit genieten. Kinderen

enthousiast krijgen en laten ervaren welke mogelijkheden een mooi en goed boek biedt, is elke keer een uitdaging én een belevenis!

De Bibliotheek op school (dBOS)

De drie leesconsulenten van de bibliotheek zijn normaliter het grootste deel van hun tijd op de basisscholen aan het werk. Samen met de leerkrachten zijn ze voortdurend bezig het leesplezier van de leerlingen zo goed mogelijk te stimuleren. Natuurlijk was dat in tijden van lockdown niet mogelijk maar ook tussen die periodes in konden de leesconsulenten niet op alle scholen terecht. Daarmee werd er een groot beroep gedaan op hun creativiteit. Online kon gelukkig wel de nodige ondersteuning geboden worden, en van hun lesideeën werd dankbaar gebruik gemaakt – het lezen werd zeker niet vergeten!

Digitale schrijversbezoeken

In deze tijden van thuisonderwijs besloot Bibliotheek Drachten, in samenwerking met de Schrijverscentrale en de Koninklijke Bibliotheek, ontmoetingen met kinderboekenschrijvers virtueel te organiseren. Drie scholen in Smallingerland, pcbo De Voorde, obs De Swetten en obs De Bolder, deden aan het initiatief mee. Thijs Goverde en Tosca Menten beantwoordden vragen van kinderen via een digitaal schrijversbezoek in de klas en Jacques Vriens verstuurde een persoonlijke videoboodschap.

Scoor een boek

Voor de eerste maal deed Bibliotheek Drachten met 6 scholen, 170 deelnemers, mee aan het leesbevorderingsproject “Scoor een boek!”. Hierbij zetten bibliotheken, basisscholen en eredivisieclubs zich gezamenlijk in om kinderen uit groep 5 en 6 zoveel mogelijk boeken te laten lezen. Bibliotheek Drachten werkte samen met SC Heerenveen. Het project werkt als een voetbalwedstrijd, met het startsignaal, 1e helft, rust, 2e helft en een fluitsignaal.

Bij het startsignaal hebben de leesconsulenten een filmpje met de keeper van SC Heerenveen laten zien en een leuke startactiviteit gedaan en natuurlijk veel nieuwe boeken om te scoren achtergelaten in de klassen. Elke keer als de kinderen een boek uit hebben, mogen ze een sticker plakken op een poster. Tijdens de eerste helft zijn de leesconsulenten zo nu en dan in de klassen geweest om te horen hoe het ging en of er al veel gescoord was. Tijdens de rust was er weer een filmpje. Ook nu hebben de leesconsulenten een activiteit in de groepen uitgevoerd, over de al gelezen boeken. Voor het fluitsignaal was het de bedoeling dat de kinderen een sportieve afsluiting zouden houden in samenwerking met Sportbedrijf Drachten. Helaas kon dit evenement niet doorgaan i.v.m. Corona.

Door Fers en SC Heerenveen werd een alternatief bedacht, met weer een leuk filmpje, waarbij verteld werd dat de kinderen een toegangkaartje zouden krijgen om een voetbalwedstrijd in het stadion bij te wonen. Helaas kon ook dat niet doorgaan – er werd geen publiek toegelaten bij sportwedstrijden. Alle kinderen hebben uiteindelijk een sjaal gekregen van SC Heerenveen.

Ondanks dat Corona roet in het eten heeft gegooid, waren de kinderen toch enthousiast over Scoor een boek! De kinderen die afgelopen jaar meegedaan hebben, mogen ook met de editie van 20/21 meedoen.

Leerlingen met leesproblemen

Dagelijks minimaal 15 tot 30 minuten ‘vrij lezen’ in de klas, dat is het streven van de Bibliotheek op school. Maar wat als je helemaal niet van lezen houdt, doordat je het juiste boek nog niet hebt gevonden of omdat lezen gewoon heel erg moeilijk voor je is? Deze kinderen hebben dagelijks wel een leesboek voor zich liggen, maar lezen niet. Ze staren maar wat in het boek, of tellen de letters, allemaal om maar niet te hoeven lezen. Leerkrachten verplichten de kinderen om in een leesboek te lezen. De leesconsulenten van Bibliotheek Drachten zijn allemaal geschoold in het helpen en begeleiden van deze specifieke doelgroep: leerlingen met leesproblemen. Naast een gesprek met de groepsleerkracht en een observatie in de klas worden enkele leerlingen wekelijks begeleid door de leesconsulent. Na de observatie vindt er een leesgesprek met de leerling plaats, waarin het niet om het lezen zelf gaat maar om te informeren naar de leesattitude, de leesomgeving in de klas en thuis. Op een positieve manier starten ze vervolgens met

leesmateriaal dat aanslaat bij de leerling. Dat materiaal is met een speciale subsidie ingekocht, denk aan bekende series, graphic novels, tijdschriften en zoekboeken. Zo wordt in ieder geval het kwartier 'vrij lezen' per dag een stuk leuker. Helaas is de borging van het project door corona stil komen te liggen, maar er is inmiddels voor het nieuwe jaar ook weer subsidie toegekend.

De leesconsulenten hebben – net als veel andere bibliotheekmedewerkers – gebruik gemaakt van de coronabeperkingen door zich bij te scholen. Veel webinars, digitale workshops en online lessen konden gevolgd worden doordat er nu voldoende tijd voor was. Maar ook 'live' werd een interessante cursus gevolgd in de periode dat dat toegestaan was: De driedaagse cursus Fries en meertaligheid.

Voortgezet onderwijs

Het nieuwste PISA-onderzoek – een internationaal onderzoek naar de prestaties van 15-jarigen – toonde aan hoe schrikbarend snel de leesvaardigheid van Nederlandse jongeren is gedaald sinds het vorige onderzoek. Van de 77 deelnemende landen scoren 23 landen hoger op leesvaardigheid dan Nederland. Ook blijkt dat bijna een kwart van de leerlingen niet leesvaardig genoeg is om goed te kunnen functioneren in de maatschappij. Wat betreft leesplezier vindt er eveneens een daling plaats. Nederlandse 15-jarigen zijn steeds minder gemotiveerd om te lezen en inmiddels staat Nederland op de laatste plaats van alle deelnemende landen.

De overheid trekt zich deze ernstige ontwikkeling aan. De Raad voor Cultuur en de Onderwijsraad pleiten gezamenlijk voor een breed offensief om de motivatie van jongeren voor het diep lezen te stimuleren. Dat leesoffensief wordt door ons van harte ondersteund en wij initiëren stappen richting het onderwijs. Er zijn drie doelgroepen vastgesteld: leerlingen van het VMBO, jongens en meertalige leerlingen. Het komende jaar wordt de strategie bepaald en proberen we de leesmotivatie door positieve leeservaringen te stimuleren.

Gezinsaanpak laaggeletterdheid

Laaggeletterdheid staat vaak niet op zichzelf. Kinderen van taalzwakke ouders hebben meer kans om laaggeletterd te worden. Zo kan een cyclus ontstaan. Bibliotheken hebben een belangrijke rol bij zowel het voorkomen van taalproblemen bij de jeugd, als bij het ondersteunen van de basisvaardigheden van volwassenen. Met programma's en activiteiten stimuleren bibliotheken en digiTaalhuizen kinderen en ouders met hun (taal)vaardigheden. Dit gebeurt laagdrempelig, aansluitend bij de leefwereld en behoefte van ouders.

De gezinsaanpak beoogt dat ouders leren hun kinderen te ondersteunen en te stimuleren in de taalontwikkeling. Ook kunnen ouders werken aan hun eigen basisvaardigheden. De gezinsaanpak is een effectieve aanpak om de cyclus van laaggeletterdheid te doorbreken. Wanneer ouders zelf goed taal-, reken- en digivaardig zijn, kunnen zij bijvoorbeeld de nieuwsbrief van de school lezen, formulieren invullen, snappen wat hun kind op de iPad kan of afspraken met de juf begrijpen.

Na twee voorbereidende bijeenkomsten hebben wij besloten ons in te zetten voor een gezinsaanpak van vooral de ouders van jonge kinderen. Met een landelijke stimuleringssubsidie konden om te beginnen extra uren van de voorleesconsulent ingezet worden op peuterspeelzalen, waarin zij met de ouders op een laagdrempelige en speelse manier het voorlezen zou gaan stimuleren. Tegelijk met het organiseren van deze pilot experimenteerden wij met het uitlenen van voorleesboekjes aan de ouders door een peuterspeelzaal.

Helaas kwam door de coronapandemie de eerste pilot niet van de grond. Het uitlenen werd een groot succes maar helaas bleef het contact tussen peuterspeelzaal en ouders maar beperkt mogelijk.

Ondertussen ging het zoeken naar mogelijke andere activiteiten in het kader van de gezinsaanpak volop door. Zo gauw dat weer mogelijk zal zijn zullen de plannen vastere vorm aan gaan nemen.

Opbrengsten programmalijs

	2020	2019	2018
Aantal locaties BoekStart	29	28	30
Aantal scholen dBoS	25	25	26
Aantal leerlingen dBoS	4.073	4.111	4.321
Aantal boeken dBoS	38.787	36.893	36.007
Aantal boeken per leerling*	9,52	8,97	8,3
Aantal uitleningen dBoS	53.436	97.331	90.650
Gemiddeld geleend per leerling	13,12	23,68	20,98
Aantal groepsbezoeken aan de bibliotheek	38	77	72

- De collecties op de scholen konden helaas door de beperkende maatregelen niet voldoende gesaneerd worden. Streven is om voor elke leerling 8 boeken beschikbaar te hebben.

Participatie & zelfredzaamheid

Als het afgelopen coronajaar één ding duidelijk heeft gemaakt, dan is het wel dat de participatie en zelfredzaamheid van een grote groep mensen in Nederland onder druk staat. Voor wie moeite heeft met lezen, schrijven, rekenen en/of computeren of voor wie op een andere manier kwetsbaar is geeft deze bizarre tijd grote uitdagingen. Door het grotendeels wegvallen van ondersteuning en contact, zijn deze burgers meer dan anders op zichzelf aangewezen. Dit betekent dat er een belangrijke opdracht ligt voor ons als bibliotheek om deze mensen te bereiken, zodat ze gebruik maken van onze ondersteuning én werken aan het verbeteren van hun vaardigheden.

In de programmajijn participatie en zelfredzaamheid richten wij ons op het ondersteunen en verder helpen van deze kwetsbare burgers. Dit doen wij onder meer door het organiseren van spreekuren en het aanbieden van basiseducatie.

De schijf van vijf basisvaardigheden

Basiseducatie gaat over het verbeteren van basisvaardigheden. Bij basisvaardigheden moet je denken aan vaardigheden als lezen, schrijven, rekenen en computeren. Maar ook gezondheidsvaardigheden, financiële vaardigheden en sociale en juridische vaardigheden zijn basisvaardigheden. Het zijn de vaardigheden die je nodig hebt om jezelf in de maatschappij te kunnen redden, om mee te kunnen doen en zelfredzaam te zijn. Wij spreken ook wel over de schijf van vijf basisvaardigheden:

Leven lang ontwikkelen, daar draait het in de samenleving steeds meer om. Technische en maatschappelijke ontwikkelingen gaan ontzettend hard en het is belangrijk om bij te blijven. Het is goed om je te realiseren dat dit ook gaat over basisvaardigheden. Want zonder voldoende basisvaardigheden zijn de mogelijkheden om je te ontwikkelen beperkt.

Brede maatschappelijke bibliotheek

De bibliotheken zijn van enorm belang voor de samenleving. Van oudsher waren bibliotheken huizen van kennis en informatie. Nu die kennis en informatie steeds minder alléén in boeken zit, verandert ook de bibliotheek. De verschuiving van de klassieke uitleenbibliotheek naar de brede maatschappelijke bibliotheek, die al een aantal jaren gaande is, heeft ook in 2020 in onze bibliotheek verder doorgezet. Dit betekent dat wij in 2020 onze ondersteuningsactiviteiten en educatiemogelijkheden in samenwerking met onze partners verder hebben uitgebreid.

Aanjager aanpak laaggeletterdheid

2020 was het derde jaar dat de aanjager actief was in onze gemeente. De focus lag op het aanpakken van laaggeletterdheid dichtbij de vindplek, want zo houden wij de drempel om mee te doen aan educatieve activiteiten laag.

De wijk in

Samen met MOS Welzijn maakten wij aan het begin van 2020 een rondje langs sociale inloopactiviteiten. Wij schoven aan bij koffiemomenten en er ontstonden mooie gesprekken over basiseducatie in Smallingerland. Door in gesprek te gaan met deze mensen ontdekten wij:

- dat veel mensen niet weten welke mooie, gratis cursussen en programma's er allemaal zijn;
- dat je vanuit zo'n groepsgesprek deelnemers kunt werven voor basiseducatie;
- dat je vanuit zo'n groepsgesprek heel goed de educatiebehoefte binnen een groep kunt peilen.

Helaas hebben de coronamaatregelen ervoor gezorgd dat wij dit pad in 2020 niet verder hebben kunnen verkennen. De eerste resultaten inspireren ons wel om in 2021 samen met onze partners (en zodra de maatregelen dat toelaten) forser in te zetten op de aanpak van laaggeletterdheid vanuit de wijken.

Vanuit de gedachte om dichterbij de vindplek basiseducatie aan te bieden zijn we in 2020 samenwerkingen aangegaan met onder meer kringloopwinkel Hart in Friesland en het Leger des Heils.

Werkgevers

Voor de één is de wijk een goede plek om educatie te volgen, voor de ander werkt het beter om dit op het werk te doen. Ook vanuit de rijksoverheid (Kamerbrief Tel mee met Taal, maart 2019) ligt er een belangrijke opdracht bij werkgevers om te werken aan het verbeteren van de basisvaardigheden van hun werknemers. Er zijn veel subsidiemogelijkheden en ook zijn er steeds meer branches waar binnen de cao's afspraken worden gemaakt om budget vrij te maken voor basiseducatie via de opleidings- en ontwikkelingsfondsen (O&O). Goede redenen om in 2020 ook de werkgevers in Smallingerland te betrekken bij de aanpak van laaggeletterdheid.

Wijkbeheer en Pauropus

Zo maakten wij afspraken met de gemeente Smallingerland over het aanbieden van basiseducatie op de werkvloer voor de afdeling Wijkbeheer, waardoor medewerkers van deze afdeling in de baas z'n tijd konden werken aan het verbeteren van hun basisvaardigheden. Ook gingen wij de samenwerking aan met werk- en reïntegratiebedrijf Pauropus en ontvingen hun cliënten in de bibliotheek om te werken aan de basisvaardigheden.

Geen Woorden Maar Daden

Samen met de Smallingerlandse Uitdaging traptten wij in september, tijdens de Week van Lezen en Schrijven, af met het project Geen Woorden Maar Daden. Met dit project wilden wij andere bedrijven en organisaties bekend maken met laaggeletterdheid en inspireren ook hun steentje bij te dragen aan de aanpak ervan. Inmiddels hebben Caparis, Post Cleaning en wijzelf laten zien wat wij doen tegen laaggeletterdheid, waarom wij dat doen en wat dat oplevert. Het project loopt in ieder geval nog tot september 2021.

Samenwerking

Laaggeletterdheid aanpakken lukt alleen in gezamenlijkheid. Daarom hebben wij in 2020 ingezet op het verder versterken van samenwerking.

Lokaal

Nadat in de eerste jaren van het aanjagen veel organisaties in onze gemeente zijn voorgelicht over laaggeletterdheid, was 2020 het jaar om de bewustwording om te zetten in concrete acties. Uiteraard

hebben de coronamaatregelen hier grote impact op gehad. Toch is het gelukt om de eerste paden aan te leggen die wij, zodra de maatregelen dat toelaten, verder gezamenlijk gaan bewandelen.

Zo hebben wij afspraken gemaakt met MOS Welzijn over intensievere samenwerking op het gebied van laaggeletterdheid om zo meer mensen te bereiken met basiseducatie, met name onder de groep mensen met Nederlands als moedertaal. In 2021 bouwen we dit verder uit.

In 2020 hebben we ook de samenwerking opgezocht met Sociale Zaken. Wij hielden regelmatig overleggen met de accountmanagers en voerden gesprekken met de teamleiders Naar Werk en Naar Inkomen. Dit heeft ertoe geleid dat wij in het komende jaar verder gaan inzetten op het verbeteren van de doorverwijzingen naar basiseducatie vanuit Sociale Zaken. Een mooi resultaat.

Ook met het Pingloket is de samenwerking verder verdiept. Om de lijnen tussen ons Formulierenspreekuur en het Pingloket zo kort mogelijk te houden, maakten we afspraken met elkaar over eenvoudig doorverwijzen. Ook schoven medewerkers van Ping regelmatig aan bij bijeenkomsten van de vrijwilligers van het Formulierenspreekuur. Want samenwerken gaat nu eenmaal beter als je elkaar kent.

Bovenlokaal

Ook bovenlokaal samenwerken blijft een must. Niet alleen de andere Friese bibliotheken, maar ook het Friesland College, het Leerwerkloket en Stichting Lezen en Schrijven zijn voor ons belangrijke partners. Ieder kwartaal komt het Kernteam Laaggeletterdheid bijeen. Aan dit Kernteamoverleg doen de gemeente, het Friesland College, Stichting Lezen en Schrijven en wij als bibliotheek mee. Het is een belangrijk overleg om alle neuzen dezelfde kant op te houden en met elkaar afspraken te maken over de samenwerking in onder meer het Digi-Taalhuis en de aanpak laaggeletterdheid.

Kennisdeling

Anno 2020 was het nog steeds belangrijk om de kennis over laaggeletterdheid te delen. Wij pakten de coronacrisis aan om anderen te laten zien welke (online) hulpprogramma's er zijn voor laaggeletterden om de coronatijd zo goed mogelijk door te komen. Wij maakten een speciale webpagina met handige links en stuurden een nieuwsbrief naar onze netwerkpartners met onder meer verwijzingen naar (online) coronauitleg in gemakkelijke taal, zoals bijvoorbeeld op Steffie.nl.

In 2020 heeft ook het aanjagersoverleg gestalte gekregen. Onder aanvoering van Stichting Lezen en Schrijven kwamen aanjagers uit heel Friesland bij elkaar om ervaringen uit te wisselen en best practices met elkaar te delen.

Digi-Taalhuis

Het Digi-Taalhuis in de bibliotheek is een samenwerkingsverband van bibliotheek en Friesland College. Het Digi-Taalhuis richt zich op een diverse doelgroep met onderling verschil in niveau, achtergrond, mogelijkheden en capaciteiten. De deelnemers hebben één ding met elkaar gemeen: participatie is lastig door gebrek aan bepaalde vaardigheden die tot zelfredzaamheid leiden. In het Digi-Taalhuis worden daarom ook allerlei basisvaardigheden aangeboden.

Taalcursisten en cursisten digitale vaardigheden worden door 35 getrainde vrijwilligers van de bibliotheek begeleid. Ze begeleiden de deelnemers bij hun leerproces en de taalcoördinator van het Friesland College is op de achtergrond aanwezig voor vragen of inhoudelijke en didactische ondersteuning op het gebied van taal. De vrijwilligers die actief zijn op het gebied van digitale geletterdheid worden ondersteund door de coördinator basisvaardigheden van de bibliotheek.

Het afgelopen jaar was qua deelname niet te vergelijken met voorgaande jaren. Net als binnen de andere Digi-Taalhuizen heeft corona grote invloed gehad op deelnemers, vrijwilligers en nieuwe aanmeldingen. De

lessen gingen van fysiek in de bibliotheek naar, waar mogelijk, online of via WhatsApp, daarna weer even fysiek en vanaf de herfst komen er geen cursusdeelnemers meer in de bibliotheek. Angst voor besmetting bij zowel de cursisten als de vrijwilligers werd steeds meer voelbaar, ondanks de aangepaste inrichting van de bibliotheek en het Digi-Taalhuis.

Additionele opdracht

Om een betere verbinding te leggen tussen het gehele aanbod basiseducatie binnen het Digi-Taalhuis in Smallingerland, vroegen wij met succes samen met het Friesland College extra middelen aan bij de centrumgemeente. Met deze extra middelen kwamen meer uren voor de taalcoördinator beschikbaar. Deze uren zijn ingezet om vrijwilligers van onder meer de digitale cursussen en het formulierenspreekuur te leren hoe zij deelnemers eenvoudig kunnen doorverwijzen naar (vervolg-) aanbod. Ook is er, vanwege corona helaas op beperkte schaal, geëxperimenteerd met het invliegen van een extra taalcoördinator bij lessen vanuit het cursusaanbod van de bibliotheek. Deze taalcoördinator bouwde door haar aanwezigheid een veilige brug naar ander aanbod om de basisvaardigheden te verbeteren. Cursusdeelnemers werden door haar uitgenodigd om in gesprek te gaan over wat zij nog meer graag zouden willen leren. De eerste resultaten waren positief en lieten zien dat het zinvol is om deze extra inspanningen te leveren. Deelnemers ervoeren minder drempels om door te leren en verder te werken aan hun ontwikkeling.

Activiteiten

Naast de taaltrajecten kent het Digi-Taalhuis nog diverse andere activiteiten:

- *Duaal traject i.s.m. MOS*
Het duaal traject is een scholingstraject voor vrouwen met een buitenlandse afkomst die zich verder willen ontwikkelen na het behalen van het inburgeringsdiploma.
- *Leesgroep*
Vanaf januari 2020 was elke woensdagochtend een leesgroep met 6 vrouwen in de bibliotheek aanwezig om samen met 2 taalvrijwilligers een boek te lezen en te bespreken onder het genot van een kopje koffie of thee.
- *Taalgroep*
Ook op de woensdagochtend werken 6 cursisten onder begeleiding van drie vrijwilligers aan hun taal- en digitale vaardigheden.
- *Digitale vaardigheden-groep*
Iedere donderdagmiddag volgden gemiddeld 8 cursisten in hun eigen tempo en niveau de diverse Klik&Tik cursussen t.w. Klik&Tik De Basis, Het internet op, Samen op 't web, De tablet (Android of iPad) onder begeleiding van 2 ervaren vrijwilligers digitale vaardigheden.

Externe locaties

Onder de noemer Digi-Taalhuis werd niet alleen in de bibliotheek, maar ook op externe locaties les gegeven.

Hart in Friesland

21 januari 2020 zijn wij in kringloopwinkel Hart in Friesland voortvarend gestart met het aanbieden van lessen digitale vaardigheden. Vele laaggeletterden bezoeken dagelijks de kringloopwinkel en drinken daar ook gezellig een kopje koffie. Men voelt zich er thuis en men voelt zich er veilig. Voor dit initiatief van de bibliotheek was veel belangstelling van de pers. Omrop Fryslân was tijdens de eerste les de hele dag aanwezig voor interviews en opnames. In korte tijd namen 9 cursisten deel aan de Klik & Tik-lessen en ontstond al een wachtlijst van 3 belangstellenden om zo spoedig mogelijk te kunnen instromen. Helaas is door de lockdown ook dit project stil komen te liggen.

Gezondheidsvaardigheden: Voel je goed!

Voel je goed! is een cursus voor lager opgeleide volwassenen die willen werken aan een gezonder gewicht en die moeite hebben met taal. De cursus is een combinatie van eet- en beweegadviezen van een diëtist en 20 wekelijkse groepslessen gezondheidsvaardigheden van drie uur onder leiding van 2 geschoolde vrijwilligers. De laatste les van de Voel je goed!- groep die in 2019 begonnen is in wijkcentrum de Wiken was op 12 februari, net voor de eerste lockdown. De cursisten meldden goede resultaten: men voelde zich fitter, was afgevallen, was bewuster gaan eten en koken en ook veel actiever geworden. Enkele cursisten gingen samen met een vrijwilliger naar de bibliotheek om te kijken welke vervolgstappen konden worden gezet, zoals het volgen van een computercursus. Ook is er een wandelgroepje gestart in de wijk. Bij locatie Leger des Heils in Drachten volgen vanaf 15 juli 6 vrijwilligers van Bij Bosshardt de cursus 'Voel je goed!' bij diëtiste Jelleke Kuipers. Door de coronamaatregelen moesten wij helaas stoppen met deze cursus maar de deelnemers willen graag zo gauw dat weer kan, de lessen hervatten.

Seniorweb

In 2020 is de samenwerking met Seniorweb verder uitgebouwd. In mei van dit jaar ondertekenden Seniorweb, De Vereniging van Openbare Bibliotheken en de Koninklijke Bibliotheek een overeenkomst om de komende vijf jaar samen te werken aan het vergroten van digitale vaardigheden en digitale participatie van ouderen. Bibliotheek Drachten is sinds 2020 officiële leslocatie van Seniorweb en de 10 vrijwilligers van Seniorweb zijn ook vrijwilligers digitale vaardigheden van Bibliotheek Drachten. Op de dinsdagmiddag zijn er spreekuren – op afspraak i.v.m. corona - waar men terecht kan voor alle digitale vragen en indien nodig zijn device mee kan nemen. Ook zou Seniorweb verschillende cursussen in de bibliotheek geven zoals de cursus Veilig online en Omgaan met de OV-chipkaart. Helaas konden die in 2020 niet doorgaan i.v.m. de RIVM maatregelen maar ze werden doorgeschoven naar 2021.

Gezin en gezondheid

In voorgaande jaren heeft Bibliotheek Drachten samengewerkt met Carins (voorheen Centrum voor Jeugd en Gezin) voor inhoudelijke ondersteuning door professionals voor het Papa Mama Café. Carins heeft de afdeling Opvoedingsondersteuning & Ontwikkelingsstimulering (O&O) van de MOS gevraagd dit van haar over te nemen. Voor het voorjaar van 2020 stonden 3 bijeenkomsten in de jeugdafdeling van de bibliotheek gepland die door de eerste lockdown niet zijn doorgegaan. Ook in het najaar was het helaas niet mogelijk om het Papa Mama Café op een veilige manier te organiseren.

Werk & Inkomen

De maandelijkse netwerkbijeenkomsten Walk & Talk werden goed bezocht. Zo was er op 5 februari een bijeenkomst met 19 deelnemers over het schrijven van sollicitatiebrieven. In het najaar is Bibliotheek Drachten samen met Bibliotheken Noord Fryslân gestart met een pilot Walk & Talk online bijeenkomsten via Microsoft Teams die gegeven werden door Pieter Dijkhuis van Xpressy. De samenwerking tussen de Friese bibliotheken op dit gebied wordt in 2021 geïntensiveerd en doorontwikkeld naar provinciale samenwerking met maandelijkse online bijeenkomsten.

Formulierensprekuren

Veel burgers vinden de informatie van de overheid te moeilijk. Het formulierensprekuren op de dinsdagmiddag voorziet dan ook in een grote behoefte. In januari kon men zonder afspraak het spreekuren bezoeken. Daarvoor was een aparte, afgesloten ruimte ingericht met alle nodige faciliteiten waardoor de privacy wordt gewaarborgd. Vanaf juni kon men bij het formulierensprekuren op afspraak terecht en al snel was de belangstelling zo groot dat er behalve op de dinsdagmiddag ook op de donderdagochtend een spreekuren werd georganiseerd. Eén van de 5 vrijwilligers bood dan hulp bij het invullen van formulieren voor bijvoorbeeld toeslagen, kwijtschelding van gemeentelijke belastingen, aanvragen van uitkeringen en de belastingaangifte.

Cursus Leer werken met DigiD

Net als in voorgaande jaren was er veel belangstelling voor de cursus Leer werken met DigiD. Omdat er steeds meer zaken met de overheid via internet geregeld moeten worden leren cursisten in deze cursus hoe je dit snel en makkelijk kunt regelen met je DigiD. Zo wordt in de cursus bijvoorbeeld verteld hoe je een paspoort bij de gemeente kunt aanvragen of hoe je MijnOverheid.nl gebruikt. In het begin van het jaar is één cursus afgerond. Door corona lukte het niet om meerdere cursussen te geven dit jaar.

Informatiepunt Digitale Overheid (IDO)

Binnen het programma digitale inclusie werken de bibliotheken landelijk samen met 12 publieke dienstverleners, de zogenaamde Manifestgroep-partijen. Dat zijn op dit moment Belastingdienst, CAK, CBR, CIZ, CJIB, DUO, SVB, UWV, Huurcommissie, LBIO, Raad voor Rechtsbijstand en RDW. Deze Manifestgroep-partijen voeren namens de overheid taken uit en verwijzen niet-digivaardige burgers voor hulp door naar het IDO. Vanaf december 2020 kunnen burgers tijdens openingsuren terecht bij het IDO in de bibliotheek. Getrainde front-office medewerkers van de bibliotheek helpen hen de juiste informatie informatie te vinden over overheidsgerelateerde zaken als huurtoeslag, AOW, werk, zorg, toeslagen.

Opbrengsten programmalijn

	2020 deelnemers	2019 deelnemers	2018 deelnemers
Taaltrajecten	22	48	53
Overige trajecten Digi- Taalhuis	96		
Formulieren- spreekuur	150	9	

Persoonlijke ontwikkeling

De bibliotheek is er niet alleen voor mensen die moeite hebben om zich staande te houden in de samenleving. De bibliotheek staat immers voor een leven lang ontwikkelen en wil een stimulerende leeromgeving voor alle volwassenen zijn. De bibliotheek is het platform waar mensen kunnen samenkomen, kennis kunnen delen, specifieke vaardigheden kunnen verwerven en hun talent ontwikkelen. Zo is de bibliotheek de plek om kennis, gedachten en overtuigingen met elkaar uit te wisselen, onder het motto: *Kennis die je met plezier opdoet, vergeet je niet snel.*

Activiteitenprogrammering

In 2020 hebben we net als andere jaren een groot aantal activiteiten geprogrammeerd. Door de coronacrisis is een groot deel echter geannuleerd.

In de programmering is een groot aantal terugkerende activiteiten bij te wonen, zoals het repaircafé, inspiratiebijeenkomsten, het handwerkcafé en de gebruikersgroep Duurzaam wonen. Daarnaast hebben we veel bijeenkomsten over diverse onderwerpen geprogrammeerd. Voorbeelden zijn een kindertheater tijdens de Nationale Voorleesdagen, Nepal trekking, Griekenland, koffie, gezond gewicht in de overgang, veilig internetbankieren, Tijdreis door Drachten en de Nationale Voorleeslunch.

Een van de grootste activiteiten was het theatercollege “Grote Verwachtingen” van Geert Mak, i.s.m. SLAS, Boekhandel Van der Velde en Schouwburg De Lawei. Voor een uitverkochte Roel Oostrazaal in De Lawei legde de gevierde Nederlands auteur aan het begin van zijn betoog aan de 430 toehoorders haarfijn uit dat men op dat moment (11 maart 2020) getuige was van een paradigmawisseling. De zondoorstoofted generaties van de laatste decennia, zouden in het voorjaar door de coronapandemie plotseling uit hun roes wakker worden geschud volgens de woordenkunstenaar uit Jorwert. Geert Mak nam vervolgens de aandachtig luisterende zaal mee naar de gevolgen van de actuele geschiedenis van de afgelopen eeuw. Ook schetste hij zijn sombere visie op de toekomst van Europa. Na de pauze ging Geert Mak uitgebreid in op de vragen van de gastheer en de vele vragen uit het publiek.

Na afloop van dit theatercollege sloten bibliotheek en theater op last van de regering de deuren in verband met de coronapandemie.

FabLab

Het FabLab in Bibliotheek Drachten is een makerplaats. Hier leren bezoekers spelenderwijs omgaan met nieuwe apparatuur en doen ze belangrijke 21ste-eeuwse vaardigheden op. Bij die vaardigheden gaat het bijvoorbeeld om digitale geletterdheid, kritisch denken, communicatie, samenwerking en creativiteit. Er werden diverse activiteiten georganiseerd om te leren omgaan met de apparaten, zoals stickers maken en lasersnijden. Regelmatig georganiseerde activiteiten zijn voor kinderen was er het KidsLab en voor ook oudere belangstellenden de Discovery zondag. Andere voorbeelden van activiteiten zijn: een informatieavond rond kunstmatige intelligentie, een Data-detox avond, Wie of wat is Google, Bouw je eigen weerstation, Ontwerp en maak je eigen lamp, Leren vliegen met Drones.

In het FabLab leren de inwoners van Smallingerland niet alleen omgaan met de apparaten, maar ook programmeren, bijvoorbeeld in de Coder Dojo voor kinderen en de Arduino gebruikersgroep voor alle leeftijden. Helaas moesten door de coronacrisis ook veel activiteiten in het FabLab worden geannuleerd.

Duurzaamheid

In 2020 was duurzaamheid een belangrijk thema in de programmering. In samenwerking met de gemeente Smallingerland hebben we duurzaam wonen onder de aandacht gebracht bij de inwoners. We hebben informatieavonden rondom duurzaamheid georganiseerd en de opleiding van energiecoaches gefaciliteerd. Deze energiecoaches hebben deelgenomen aan een pilot met de gemeente Smallingerland, MOS en WoonFriesland, waarin de coaches huisbezoeken aflegden om inwoners adviezen te geven over energiebesparing. Namens de gemeente is de bibliotheek warmtebeeldcamera's gaan uitlenen. Hiermee kunnen inwoners zien of hun huis warmtelekken heeft.

Samenwerking

De aanjager innovatie en coördinator van het FabLab is betrokken bij diverse werkgroepen en projecten:

- Kerngroep duurzaamheid van de provincie Fryslân
- Innovatiehuis Drachten
- STO (Sterk Techniek Onderwijs)
- Innovatiecluster Drachten

Verder is er een verkenning gestart met diverse brancheverenigingen (zoals FEM, Wij-techniek, Metaalunie, A + O Metalektro en Stichting Oom) om te onderzoeken hoe we het thema techniek in de toekomst onder de aandacht kunnen brengen van de inwoners van Smallerland en de leerlingen van het primair onderwijs in het bijzonder.

Digitale activiteiten

Tijdens de eerste lockdown, zijn we gestart met het experimenteren met online bijeenkomsten. Een aantal bijeenkomsten werden via Facebook gestreamd: de workshop Blijf op gewicht tijdens de Coronacrisis, de workshop Opruimen en de workshop Vogelen voor beginners. Hiervoor was onverwacht veel belangstelling.

Na de eerste lockdown mochten er activiteiten georganiseerd worden voor maximaal 30 personen. Hierop werd het najaarsprogramma aangepast. Helaas hebben we in het najaar nog tweemaal met een lockdown te maken gekregen, waardoor de al geplande bijeenkomsten weer moesten worden afgelast.

Vanaf dat moment hebben we materialen aangeschaft voor een mobiele studio om zowel digitaal als hybride te kunnen gaan werken. De online activiteit over isolatie, Pak je huis in, was een goede gelegenheid om ervaring op te doen.

Opbrengsten programmalijs Persoonlijke ontwikkeling (aantal activiteiten)

	2020	2019	2018	2017
activiteiten	93	310	250	245

Organisatie

Klankbordgroep

Wij willen graag weten wat er onder onze gebruikers leeft en wat zij vinden van het reilen en zeilen van de (klassieke) bibliotheek. Daarom hebben we een klankbordgroep. Deze klankbordgroep geeft de directeur gevraagd en ongevraagd advies. Op dit moment bestaat de groep uit 4 leden die op persoonlijke titel zitting hebben. Onderwerpen die aan de orde komen zijn: publiciteit en marketing, de inrichting van de bibliotheek, activiteiten van de bibliotheek etc. Door de coronacrisis is de groep slechts beperkt bij elkaar geweest.

Landelijke samenwerking

Bibliotheek Drachten maakt onderdeel uit van het landelijk bibliotheeknetwerk. Alle openbare bibliotheken in Nederland zijn lid van de brancheorganisatie Vereniging Openbare Bibliotheken (VOB). Om onderdeel uit te mogen maken van het bibliotheekstelsel, moet een bibliotheek gecertificeerd zijn.

De Koninklijke Bibliotheek (KB) ontwikkelt in opdracht van het ministerie diensten en programma's die lokale openbare bibliotheken ondersteunen en de landelijke samenhang versterken, of koopt deze in.

Provinciale samenwerking

Bibliotheek Drachten maakt ook onderdeel uit van het Fries Bibliothekennetwerk. Andere deelnemende partijen zijn Bibliotheken Noord Fryslân, Bibliotheken Midden Fryslân, Bibliotheken Mar en Fean, Bibliotheken Zuidoost Fryslân en FERS. De directeurs van de instellingen komen regelmatig bij elkaar om over diverse beleidsmatige zaken te spreken. Ook is er een aantal commissies actief, waaraan medewerkers van alle bibliotheken deelnemen, zoals collectie, marketing, jeugd, Fries, basisvaardigheden, Wise gebruikersgroep etc.

Bij FERS (voorheen BSF) hebben wij een deel van de backoffice ondergebracht, zoals salarisadministratie, financiële administratie en ICT. Daarnaast ondersteunt FERS de Friese bibliotheken in opdracht van de provincie met zaken als netwerkbeheer, expeditie, innovatie, marketing etc.

Gemeente

We hebben goed en constructief contact met de gemeente. Het college is halverwege het jaar vervangen door een zakencollege. In het voorjaar hebben we bestuurlijk overleg gehad met wethouder Sijperda, in het najaar met wethouder Hartogh Heys van de Lier. Het bestuurlijk overleg stond dit jaar voornamelijk in het teken van de coronapandemie en de gevolgen daarvan voor de bibliotheek.

Er is regelmatig overleg met de ambtenaren op het gebied van cultuur, onderwijs, jeugd, VVE en laaggeletterdheid.

De activiteitenafspraken van de culturele organisaties zijn geënt op het beleidsplan cultuur van de gemeente Smallingerland. Omdat kunst en cultuur slechts een klein aandeel is van de opdracht van de bibliotheek, doet dit geen recht aan onze inspanningen. Met de gemeente is daarom afgesproken dat de bibliotheek een eigen hoofdstuk krijgt in het nieuwe cultuurbeleidsplan, met daaraan afgeleide activiteitenafspraken.

Als zakelijke dienstverlening hadden we de opdracht van de gemeente om de digitale adressendatabase G!ds te onderhouden. De gemeente heeft dit contract met ingang van 1 januari 2021 opgezegd.

PR en marketing

De corona-epidemie heeft ook enorme invloed gehad op het marketingbeleid van 2020. Zo zijn er veel activiteiten en marketingcampagnes niet doorgegaan, daarvoor in de plaats kwamen andere initiatieven. Er is vooral veel ad-hoc gewerkt om in te spelen op de actuele situatie.

Campagnes

Boekenweek

Tijdens de Boekenweek hebben we samen met Boekhandel Van der Velde, Schouwburg De Lawei en de SLAS (Stichting Literaire Activiteiten Smallingerland) een lezing georganiseerd met Geert Mak. Hier zijn 430 kaarten voor verkocht. De marketing is gezamenlijk opgepakt. Door de grote media-aandacht kon er met een minimaal budget veel bekendheid worden gegeven.

Zomerabbonnement

We boden dit jaar het Zomerabbonnement aan. Tussen 16 juni en 1 september konden mensen een lidmaatschap voor twee maanden aangaan voor €5,-.

Dit hebben 75 personen gedaan. Na die tijd zijn deze personen benaderd voor een basisabbonnement of budgetabbonnement met korting. Hieruit hebben wij 17 nieuwe leden mogen verwelkomen.

Kinderboekenweek

De programmering van de Kinderboekenweek is omgegooid i.v.m. de coronarichtlijnen van het RIVM. In plaats van een binnenprogramma hebben we een speurtocht buiten de bibliotheek uitgezet. Hier hebben 150 kinderen aan meegedaan. Daarnaast organiseerden we een knutselmiddag voor een kleine groep kinderen. Samen met Museum Dr8888 boden we een programma aan voor de basisscholen. Daarvan werd door slechts één van de scholen gebruik gemaakt, maar de leerlingen waren erg enthousiast.

Online bibliotheek en ThuisBieb

Toen de coronapandemie uitbrak werd landelijk de ThuisBieb gelanceerd. Via de ThuisBieb-app kregen volwassen en jeugdige lezers ruim 100 gratis e-books van de bibliotheek. Meer dan 160.000 mensen hebben zich hiervoor geregistreerd. De landelijke marketingcampagne hebben wij ondersteund met onze lokale communicatiemiddelen.

Ook hebben wij onze focus gelegd op de Online Bibliotheek, het aantal uitleningen van onze leden bij de Online bibliotheek is dan ook met 44% toegenomen.

Activiteiten

In januari 2020 kwam onze nieuwe brochure uit met daarin alle activiteiten van het voorjaar. Helaas moesten we in maart onze deuren sluiten en kwamen veel activiteiten te vervallen. Wel hebben we vanaf toen online activiteiten georganiseerd. We wisten vaak pas kort van tevoren of een activiteit door kon gaan waardoor de promotie hiervan erg ad-hoc werd. We hebben veel gebruik gemaakt van Facebook advertising, persberichten, onze nieuwsbrief, website en van banners in de bibliotheek.

Online activiteiten

De online activiteiten die we tijdens de lockdown hebben georganiseerd trokken veel deelnemers. Zo bekeken 1800 personen de online vogelworkshop via onze Facebookpagina.

Overig

Nieuwsbrief

In mei zijn we overgestapt op een nieuw mailingprogramma: La Posta. Hierdoor zijn onze nieuwsbrieven responsive en hebben we nog meer mogelijkheden om data te analyseren. Onze maandelijkse nieuwsbrief heeft ruim 7300 abonnees.

Nieuw kaartverkoopprogramma

We zijn dit jaar ook overgestapt naar een ander kaartverkoopprogramma. De Biblioshop is een stuk gebruiksvriendelijker en geeft ons mogelijkheden om mensen veel meer interessegericht te benaderen.

Samenwerkingen

Voordeel met je Biebpas: de Friese bibliotheken hebben in 2019 gezamenlijk een website gebouwd met daarop kortingen voor bibliotheekleden op dagjes uit in de provincie.

In het voorjaar van 2020 zou de campagne hiervoor los gaan, helaas ging dit in verband met de coronapandemie niet door. Wel zijn er mooie producten ontwikkeld die we hopenlijk in 2021 in kunnen zetten.

Dwars door Drachten: de culturele instellingen van Smallingerland hebben besloten om met elkaar een cultureel programma te organiseren. Samen met Museum Dr8888, Schouwburg De Lawei en Poppodium Iduna hebben we in 2020 plannen gemaakt om een platform te ontwikkelen waarop onze activiteiten zichtbaar zijn. We willen de wijken en dorpen intrekken met een cultureel programma om het culturele leven in Smallingerland op de kaart te zetten en contact te leggen met de inwoners. In 2021 hopen wij de eerste activiteiten te organiseren en onze gezamenlijke marketingcampagne uit te rollen.

Communicatiestrategie participatie en zelfredzaamheid

Omdat de programmalijs participatie en zelfredzaamheid voor onze bibliotheek steeds groter en belangrijker wordt en mensen hier veelal niet van op de hoogte zijn, zijn we bezig met een communicatiestrategie voor een herpositionering. In 2020 is hier een start gemaakt, we verwachten de strategie in 2021 uit te kunnen rollen.

Bezoekers

Het aantal bezoekers daalde dramatisch door de pandemie. Tijdens de drie lockdowns maakte slechts een fractie van het publiek dat doorgaans in de bibliotheek te vinden is, gebruik van de afhaalservice. Maar ook in de periodes daar tussenin weerhielden de angst voor corona en de coronamaatregelen die de bibliotheek toepaste, velen van een bezoek aan de bibliotheek. Lees- en werkplekken waren niet beschikbaar, activiteiten gingen niet door en van bezoekers werd verwacht dat ze zo kort mogelijk aanwezig bleven.

	2020	2019	2018	2017
Bezoekers bibliotheek	114.509	208.748	204.277	209.136

Sociaal verslag

Opleidingen

In 2020 zijn onder andere de volgende cursussen gevolgd door medewerkers: BHV, nascholing trainers Open boek, Samenwerken met je collega's, Doorgaande leeslijn, Onderwijs in perspectief. De medewerkers in de frontoffice kregen de training Omgaan met fysieke belasting.

MTO

In het medewerkerstevredenheidsonderzoek van 2020 hebben medewerkers klachten geuit over de communicatie in de bibliotheek. Naar aanleiding daarvan zijn we gestart met een communicatietraject onder leiding van Sjoerd de Vries.

Kengetallen

	1-1-2021	1-1-2020
Medewerkers		
Aantal medewerkers	25	24
Verhouding mannen/vrouwen	8% mannen, 92% vrouwen	8% mannen, 92% vrouwen
Aantal FTE's	18,7	18,5
Verhouding fulltime/parttime	20% full time, 80% parttime	29% full time, 71% parttime
Ziekteverzuimpercentage	4,65%	9,4%
Aantal medewerkers vast contract/tijdelijk contract	88% vast contract, 12% tijdelijk contract	96% vast contract, 4% tijdelijk contract
Leeftijdsopbouw personeelsbestand	30-39: 5 40-49: 1 50-59: 10 60-67: 9	30-39: 5 40-49: 3 50-59: 7 60-67: 9
Gemiddelde leeftijd	54 jaar	52 jaar
Gemiddeld aantal dienstjaren	24 jaar	22 jaar
Wijze van vormgeving medezeggenschap	PvT	PvT
Vrijwilligers		
<i>Klassieke bibliotheek</i>		
voorleesvrijwilliger	6	6
opruimhulpen	21	15
klankbordgroep	4	4
Biebexpress	5	6
<i>Participatie en zelfredzaamheid</i>		
Belastingdienst	5	5
Digi-Taalhuis	27	25
Fablab	18	18
Tabletcafé/Cursus Omgaan met tablet of iPad	9	2
<i>Persoonlijke ontwikkeling</i>		
gastvrouwen	1	1
<i>Diversen</i>		
klusjesman	1	1
Totaal	95*	80*

* Een aantal vrijwilligers heeft een dubbelfunctie

Samenstelling personeelsvertegenwoordiging op 1 januari 2021:

Mevrouw Tjitske Aans (voorzitter)

Mevrouw Anke Aans (secretaris)

Mevrouw Claudia Mulder (lid)

Verloop

In 2020 hebben we afscheid genomen van een medewerker. Er zijn twee nieuwe medewerkers aangenomen met een tijdelijk contract.

Jaarverslag van de Raad van Toezicht

Het jaar 2020 wordt ook voor de bibliotheek overheerst door de gevolgen van de corona-pandemie. Na een normale start werden in het voorjaar strikte beperkingen opgelegd aan de toegankelijkheid, in de zomer werden de maatregelen verruimd en in het najaar opnieuw aangescherpt. Gelet op de rol die de bibliotheek in de samenleving heeft, is gezocht naar manieren om de mensen toch te blijven bedienen. Dat heeft onder andere geleid tot de afhaalbibliotheek. De reactie van onze leden was positief, maar het deed wel een stevig beroep op onze medewerkers. Dankzij hen is dit geslaagd.

Mede door dit alles is het aangekondigde visietraject enigszins vertraagd. Een visiedocument moet ertoe leiden dat we de scherpe keuzen kunnen maken die nodig zijn om binnen de financiële kaders onze bijdrage aan de samenleving verder te ontwikkelen en versterken. Deze keuzen zijn in principe gemaakt en besproken met vele betrokkenen. Ook als Raad hebben we een eerste oordeel gegeven. Dit document moet uitmonden in een meerjarenbeleidsplan, een organisatieplan en een huisvestingsplan, waarmee een stevige basis voor de komende jaren gelegd wordt.

Ook dit jaar werken we als bibliotheek in een netwerk van andere organisaties, waarbij de kracht van alle partijen zoveel mogelijk benut wordt. Daarin past de rol van de bibliotheek als thuisbasis voor anderen, die zich op ontwikkeling en ondersteuning van minder zelfredzame mensen richten.

Als Raad hebben we dit jaar vier keer formeel overleg gehad met de directeur bestuurder. Aan de hand van schriftelijke rapportages en mondelinge toelichting is gesproken over de gang van zaken en vooruitzichten. Aandacht is besteed aan inhoudelijke ontwikkelingen en doelstellingen, aspecten van de organisatie, financiële kwartaalrapportages, jaarrekening/jaarverslag 2019 en begroting 2021. Naast deze formele overlegmomenten hebben regelmatig gedachtewisselingen over actuele onderwerpen plaatsgevonden.

De Governance Code Cultuur is recent opgewaardeerd. Uitgewerkt is wat dit concreet vraagt van onze Raad. De eigen kwaliteit blijft immers om aandacht vragen. Bij de invulling van de twee vacatures, die dit jaar openvielen, heeft dit een rol gespeeld.

De bijzondere omstandigheden van dit jaar hebben grote beperkingen opgelegd aan de inzet van vrijwilligers. Toch wil de Raad opnieuw zijn waardering voor hun enthousiasme uitspreken. Wij hopen dat zij binnenkort weer helemaal aan de slag kunnen gaan.

Financiële verantwoording

De bestuurder van Stichting Openbare Bibliotheek Smallerland heeft aan de leden van de Raad van Toezicht voorgelegd: de jaarrekening 2020, evenals het verslag over de gang van zaken en het gevoerde beleid in het afgelopen boekjaar. De rekening werd gecontroleerd door MTH accountants. De verklaring van MTH accountants is opgenomen bij de jaarstukken 2020.

In overeenstemming met de bepalingen van artikel 15 van de statuten heeft de Raad van Toezicht de door de bestuurder opgemaakte jaarrekening in haar vergadering van 22 april vastgesteld en aan de bestuurder kwijting en decharge verleend voor het gevoerde beleid.

De Raad van Toezicht spreekt zijn waardering uit jegens de bestuurder, het managementteam en de medewerkers en over de in het verslagjaar behaalde resultaten.

Samenstelling Raad van Toezicht op 1 januari 2021:

De heer mr.ir. N.K. Tilstra

Functie: adviseur in complexe bestuurlijke en organisatorische processen

Nevenfuncties: lid Raad van Commissarissen LBP | SIGHT, adviseur bestuur CDA-Tytsjerksteradiel, rietsnijder

Eerste benoeming: 2013

Einde derde termijn: 2022 (niet herkiesbaar)

De heer J.J.W. Mulder

Functie: hoofd HR IJB-groep Lemmer

Nevenfunctie: lid RvA HR-opleiding NHLStenden Hogeschool

Eerste benoeming: 2013

Einde derde termijn: 2022 (niet herkiesbaar)

Mevrouw. D. Mulder

Functie: teamleider SO School Lyndensteyn Beetsterzwaag

Eerste benoeming: 2016

Einde tweede termijn: 2022 (herkiesbaar)

De heer F.J. Roelfsema MSc, MEd

Functie: Bestuurslid en procesbegeleider bij de Vereniging Noorden Duurzaam

Nevenfunctie: Lid RvT en plv. voorzitter bij Thuis Huis De Baander, Vrijwilligerscoördinator bij Museum Dr8888

Eerste benoeming: 2020

Einde eerste termijn: 2023 (herkiesbaar)

De heer drs. M.J. Meijer

Functie: Algemeen directeur AB vakwerk

Eerste benoeming: 2020

Einde eerste termijn: 2023 (herkiesbaar)

Over de jaarrekening

Het exploitatieresultaat (resultaat voor dotaties, onttrekkingen en toevoegingen reserves) is - € 55.593. Een gedetailleerde toelichting op de exploitatierekening en de balans is opgenomen in het onderdeel jaarrekening. Hieronder wordt een samenvatting gegeven. Het resultaat wordt onttrokken aan de egaliseringsreserve.

Baten

De inkomsten uit subsidies zijn hoger dan begroot door niet begrote subsidies van de Koninklijke Bibliotheek, gemeente Smallingerland, Kunst van het lezen en provincie Fryslân.

Lasten

De bestuurskosten zijn lager dan begroot door lagere promotiekosten.
De huisvestingslasten zijn lager door de vrijval ten gunste van de onderhoudsvoorziening.
De kosten voor afschrijvingen activa zijn lager dan begroot doordat er minder en later investeringen gedaan zijn.
De personeelskosten zijn hoger door de vorming van de voorziening personeel voor afvloeiingskosten.
De administratiekosten lager dan begroot door lagere portiekosten, kantoorbenodigdheden en bankkosten.
De automatiseringskosten zijn hoger dan begroot door niet begrote licentie- en implementatiekosten van Olifantenpaadje.
De kosten voor collectie & media zijn lager dan begroot door lagere kosten aanschaf media, lagere kosten leenrecht en plak- en bindwerk.
De specifieke kosten zijn lager door lagere kosten voor cursussen en workshops.

Eigen vermogen

Na resultaatbestemming bedraagt het totale eigen vermogen van de Stichting € 156.624 (2019 € 212.217).

De liquiditeit is gelijk gebleven.
De solvabiliteit is gedaald als gevolg van het resultaat.

Kengetallen	2020	2019
Liquiditeit	0,9	0,9
Solvabiliteit	8,9%	12,2%

De solvabiliteit is het eigen vermogen uitgedrukt als percentage van de opbrengsten.
De liquiditeit is op basis van de Current Ratio (kortlopende activa te delen door kortlopende passiva).

Lening

Bibliotheek Drachten heeft een hypothecaire lening bij de Rabobank. In 2020 heeft een reguliere aflossing plaatsgevonden van € 50.000.

Coronacrisis

De subsidie voor 2021 is toegekend en de gemeente is geïnformeerd over de tijdelijke sluiting. De contributie wordt per jaar geïnd en is voor 2021 grotendeels ontvangen. Hoewel wij op korte termijn geen nadelige effecten verwachten, kunnen wij door de onzekerheid over hoe lang de gevolgen van het coronavirus aanhouden, niet uitsluiten dat wij op termijn mogelijk toch met nadelige effecten van de gevolgen van het coronavirus zullen worden geconfronteerd. De stichting heeft een beperkte buffer om eventuele nadelige effecten op te vangen.

Begroting 2021

De begroting 2021 is vastgesteld op 29 oktober 2020.

Baten		Lasten	
Exploitatiesubsidie gemeente	€ 1.353.790	Bestuur en org.	€ 36.945
Bijdrage Friese literatuur	€ 2.050	Huisvesting	€ 73.380
Overige subsidies	€ 50.000	Afschrijving activa	€ 59.910
Opbrengsten	€ 228.980	Personeel	€ 1.175.050
Specifieke dienstverlening	€ 88.065	Administratie	€ 50.320
Diverse baten	€ 1.500	Transport	€ 2.410
		Automatisering	€ 37.020
		Collectie en media	€ 270.870
		Specifieke kosten	€ 16.500
Totaal baten	€ 1.724.835	Totaal lasten	€ 1.722.405
Bedrijfsresultaat	€ 1.980		
Rentebaten	€ 0		
Rentelasten	€ 1.980		
Resultaat uit gew. bedrijfsuitoefening	€ 0		
Begrote onttrekkingen aan reserves	€ 0		
Begrote toevoegingen aan reserves	€ 0		
Resultaat verslagjaar	€ 0		

Opmaak en goedkeuring jaarrekening

De jaarrekening is goedgekeurd door de RvT in haar vergadering van 22 april 2021.

Drachten, 28 april 2021

Mw. drs. K.Z. Meijerman MBA

De heer mr.ir. N. Tilstra (voorzitter)

2. Jaarrekening

BALANS PER 31 DECEMBER 2020 STICHTING OPENBARE BIBLIOTHEEK SMALLINGERLAND

ACTIVA	31-12-2020	31-12-2019
<i>(na resultaatbestemming)</i>		
Materiële vaste activa (1)	369.661	411.486
Vlottende activa (2)		
Vorderingen	52.260	63.421
Liquide middelen	357.038	328.054
	409.298	391.475
Totaal	778.959	802.961

PASSIVA	31-12-2020	31-12-2019
<i>(na resultaatbestemming)</i>		
Eigen vermogen (3)		
Reserves	156.624	212.217
	156.624	212.217
Voorzieningen (4)	133.949	56.638
Langlopende schulden (5)		
Geldleningen o/g	45.833	95.833
	45.833	95.833
Kortlopende schulden (6)	442.553	438.273
Totaal	778.959	802.961

STAAT VAN BATEN EN LASTEN 2020 STICHTING OPENBARE BIBLIOTHEEK SMALLINGERLAND

BATEN	jaarrek.2020	begroting 2020	jaarrek.2019
Subsidies (7)			
Exploitatiesubsidie gemeente	1.353.790	1.353.840	1.353.790
Doelsubsidies	0	0	1.575
Bijdrage Friese literatuur	2.077	2.050	2.073
Overige subsidies	64.375	50.000	46.118
	1.420.242	1.405.890	1.403.556
Opbrengsten (8)	227.932	226.520	226.371
Specifieke dienstverlening (9)	107.569	109.850	102.188
Diverse baten (10)	6.703	2.000	2.268
Projectbaten (11)	3.124	0	876
Totaal	1.765.570	1.744.260	1.735.259

LASTEN	jaarrek.2020	begroting 2020	jaarrek.2019
Bestuur en organisatie (12)	30.571	37.700	33.785
Huisvesting (13)	51.515	75.550	56.291
Afschrijvingen activa (14)	57.175	60.240	55.045
Personeel (15)	1.314.807	1.180.150	1.176.545
Administratie (16)	45.243	50.700	61.920
Transport (17)	1.623	2.180	2.027
Automatisering (18)	44.679	40.290	43.294
Collectie & media (19)	260.638	276.850	257.991
Specifieke kosten (20)	8.163	17.000	16.733
Diverse kosten (21)	71	0	87
Projectkosten (22)	3.471	0	876
Totaal	1.817.956	1.740.660	1.704.594
Bedrijfsresultaat	-52.386	3.600	30.665
Rentebaten	41	0	38
Rentelasten	3.248	3.600	4.555
Resultaat uit gewone bedrijfsuitoefening	-55.593	0	26.148
Onttrekkingen aan (bestemmings)reserves	55.593	0	0
Toevoegingen aan (bestemmings)reserves	0	0	26.148
	0	0	0

	jaarrek.2020	begroting 2020	jaarrek.2019
Resultaatbestemming			
Smalingerland			
Onttrekking egalisereserve	55.593	0	26.148
	55.593	0	26.148
Het negatieve resultaat is onttrokken aan de egalisereserve.			
Totaal Stichting Openbare Bibliotheek Smalingerland	55.593	0	26.148

	31-12-2020	31-12-2019
--	------------	------------

Kasstroomoverzicht volgens de indirecte methode:

Bedrijfsresultaat	-52.386		30.665	
Aanpassingen voor:				
Afschrijvingen	57.175		55.045	
Mutatie voorzieningen	77.311		-22.599	
Mutatie vorderingen	11.143		-39.645	
Mutatie kortlopende schulden	4.280		14.709	
	97.523		38.175	
Ontvangen interest	59		47	
Betaalde interest	-3.248		-4.555	
	-3.189		-4.508	
<i>Kasstroom uit operationele activiteiten</i>	94.334		33.667	
Investerings in materiële vaste activa	-15.350		-25.545	
<i>Kasstroom uit investeringsactiviteiten</i>	-15.350		-25.545	
Aflossingen langlopende schulden	-50.000		-50.000	
<i>Kasstroom uit financieringsactiviteiten</i>	-50.000		-50.000	
Toename/afname geldmiddelen	28.984		-41.878	

Toelichting behorende tot de jaarrekening 2020

Algemeen

Voor naamste activiteiten

De stichting is statutair gevestigd te Drachten.

De stichting heeft ten doel in de gemeente Smallingerland openbare bibliotheken op te richten en in stand te houden voor het beschikbaar stellen van media en informatie aan een ieder.

Toegepaste standaarden

De jaarrekening is opgesteld volgens de bepalingen van de richtlijnen van de Raad voor de Jaarverslaggeving, richtlijn 640 "Organisaties zonder winststreven" en de bepalingen van en krachtens de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT).

Continuïteit

De jaarrekening is daarom opgemaakt uitgaande van de continuïteitsveronderstelling.

De stichting is voor haar continuïteit afhankelijk van subsidie van de gemeente Smallingerland. De subsidie voor 2021 is toegezegd, waarmee sprake is van een sluitende begroting voor 2021. Per balansdatum zijn de kortlopende schulden € 33.000,- hoger dan de vlottende activa. De kortlopende schulden bevatten een post aan vooruitontvangen contributie die niet tot een uitgaande kasstroom leidt. Daarnaast wordt de subsidie aan het begin van ieder kwartaal ontvangen. Er is daarom sprake van voldoende liquiditeiten om de continuïteit te waarborgen.

Grondslagen voor de waardering van activa en passiva en de resultaatbepaling

Algemeen

De grondslagen die worden toegepast voor de waardering van activa en passiva en de resultaat-bepaling zijn gebaseerd op historische kosten.

Voor zover niet anders is vermeld, worden activa en passiva opgenomen tegen nominale waarde.

Een actief wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen ervan naar de stichting zullen toevloeien en de waarde daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Een verplichting wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen die economische voordelen in zich bergen en de omvang van het bedrag daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Baten worden in de staat van baten en lasten opgenomen wanneer een vermeerdering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermeerdering van een actief of een vermindering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld. Lasten worden verwerkt wanneer een vermindering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermindering van een actief of een vermeerdering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Indien een transactie ertoe leidt dat nagenoeg alle of alle toekomstige economische voordelen en alle of nagenoeg alle risico's met betrekking tot een actief of verplichting aan een derde zijn overgedragen, wordt het actief of de verplichting niet langer in de balans opgenomen. Verder worden activa en verplichtingen niet meer in de balans opgenomen vanaf het tijdstip waarop niet meer wordt voldaan aan de voorwaarden van waarschijnlijkheid van de toekomstige economische voordelen en betrouwbaarheid van de bepaling van de waarde.

De opbrengsten en kosten worden toegerekend aan de periode waarop zij betrekking hebben.

Opbrengsten worden verantwoord indien alle belangrijke risico's zijn overgedragen aan de koper

De jaarrekening wordt gepresenteerd in euro's, de functionele valuta van de stichting.

Gebruik van schattingen

De opstelling van de jaarrekening vereist dat het management zich oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen, en van baten en lasten. De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen.

De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld. Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien en in toekomstige perioden waarvoor de herziening gevolgen heeft.

Financiële instrumenten

Onder financiële instrumenten worden zowel primaire financiële instrumenten, zoals vorderingen en schulden, als afgeleide financiële instrumenten (derivaten) verstaan. Voor de grondslagen van primaire financiële instrumenten wordt verwezen naar de behandeling per balanspost.

Een financieel actief en een financiële verplichting worden gesaldeerd indien de rechtspersoon beschikt over een deugdelijk juridisch instrument om het financiële actief en de financiële verplichting gesaldeerd af te wikkelen en de stichting het stellige voornemen heeft om het saldo als zodanig netto of simultaan af te wikkelen. Indien sprake is van een overdracht van een financieel actief dat niet voor verwijdering uit de balans in aanmerking komt, wordt het overgedragen actief en de daarmee samenhangende verplichting niet gesaldeerd.

De stichting maakt geen gebruik van afgeleide financiële instrumenten.

Materiële vaste activa

De bedrijfsgebouwen en -terreinen en andere vaste bedrijfsmiddelen worden gewaardeerd tegen hun kostprijs, vermindert met de cumulatieve afschrijvingen en bijzondere waardeverminderingen.

De kostprijs bestaat uit de verkrijgings- of vervaardigingsprijs en overige kosten om de activa op hun plaats en in de staat te krijgen noodzakelijk voor het beoogde gebruik.

Overheidssubsidies worden in mindering gebracht op de kostprijs van de activa waarop de subsidies betrekking hebben.

De afschrijvingen worden berekend als een percentage over de aanschafprijs volgens de lineaire methode op basis van de gebruiksduur.

De volgende afschrijvingspercentages worden hierbij gehanteerd:

· <i>Grond</i>	0%
· <i>Gebouwen</i>	2,5%–20%
· <i>Inrichting/inventaris</i>	10%–33,3%
· <i>Automatisering</i>	20%–25%
· <i>Transportmiddelen</i>	20%

Op het gebouw wordt afgeschreven tot de restwaarde, deze is inmiddels bereikt.

Onderhoudsuitgaven worden slechts geactiveerd, indien zij de gebruiksduur van het object verlengen.

Periodiek groot onderhoud wordt verwerkt via een voorziening voor groot onderhoud.

Buiten gebruik gestelde activa worden gewaardeerd tegen boekwaarde of lagere opbrengstwaarde.

Op gronden en terreinen wordt niet afgeschreven.

Bijzondere waardeverminderingen

Voor materiële vaste activa wordt op iedere balansdatum beoordeeld of er aanwijzingen zijn dat deze activa onderhevig zijn aan bijzondere waardeverminderingen. Als dergelijke indicaties aanwezig zijn, wordt de realiseerbare waarde van het actief geschat. De realiseerbare waarde is de hoogste van de bedrijfswaarde en de opbrengstwaarde.

Verder wordt op iedere balansdatum beoordeeld of er enige indicatie is dat een in eerdere jaren verantwoord bijzonder waardeverminderingverlies is verminderd. Als een dergelijke indicatie aanwezig is, wordt de realiseerbare waarde van het betreffende actief geschat.

Terugneming van een eerder verantwoord bijzonder waardeverminderingverlies vindt alleen plaats als sprake is van een wijziging van de gehanteerde schattingen bij het bepalen van de realiseerbare waarde sinds de verantwoording van het laatste bijzonder waardeverminderingverlies. In dat geval wordt de boekwaarde van het actief opgehoogd tot de geschatte realiseerbare waarde, maar niet hoger dan de boekwaarde die bepaald zou zijn (na afschrijvingen) als in voorgaande jaren geen bijzonder waardeverminderingverlies voor het actief zou zijn verantwoord.

Onderhanden projecten

In de waardering van onderhanden projecten worden de kosten die direct betrekking hebben op het project (zoals personeelskosten voor werknemers direct werkzaam aan het project en andere externe kosten die bij de uitvoering van het project worden gebruikt), begrepen.

De toerekening van opbrengsten en kosten op onderhanden projecten geschiedt naar rato van de verrichte prestaties bij de uitvoering van het werk ('percentage of completion'-methode) per balansdatum. Uitgaven die verband houden met projectkosten die na de balansdatum tot de verrichte prestaties leiden, worden als activa verwerkt indien het waarschijnlijk is dat ze in een volgende periode zullen leiden tot opbrengsten. Verwachte verliezen op onderhanden projecten worden onmiddellijk in de staat van baten en lasten als last verwerkt.

Vorderingen en overlopende activa

Vorderingen worden bij eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde. Na eerste verwerking vindt waardering plaats tegen geamortiseerde kostprijs op basis van de effectieverentemethode, onder aftrek van een voorziening voor oninbaarheid. Voorzieningen worden bepaald op basis van individuele beoordeling van de inbaarheid van de vorderingen.

Eigen vermogen

Algemene reserve/ egalisatierekening

Reserve waarin het resultaat na resultaatbestemming wordt gemuteerd. Het betreft in beginsel een vrije reserve, eventuele beperkingen kunnen zijn opgelegd door de subsidieverstrekker in de subsidievoorwaarden. Hiertoe wordt verwezen naar de toelichting op de balans.

Bestemmingsreserve

Reserve waaraan een beperkte bestedingsmogelijkheid is gegeven door het bestuur van de bibliotheek. Dotaties aan en onttrekkingen uit deze reserves vindt plaats door middel van resultaatbestemming. De beperkte doelstelling van de reserve wordt uiteengezet in de toelichting op de balans.

Voorzieningen

Een voorziening wordt in de balans opgenomen, wanneer er sprake is van:

- een in rechte afdwingbare of feitelijke verplichting die het gevolg is van een gebeurtenis in het verleden; en
- waarvan een betrouwbare schatting kan worden gemaakt; en
- het waarschijnlijk is dat voor afwikkeling van die verplichting een uitstroom van middelen nodig is.

Indien (een deel van) de uitgaven die noodzakelijk zijn om een voorziening af te wikkelen waarschijnlijk geheel of gedeeltelijk door een derde worden vergoed bij afwikkeling van de voorziening, wordt de vergoeding als afzonderlijk actief gepresenteerd.

Voorzieningen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde van de uitgaven die naar verwachting noodzakelijk zijn om de verplichtingen en verliezen af te wikkelen.

Voor verwachte kosten inzake onderhoud van panden, installaties e.d. wordt een voorziening gevormd. De toevoegingen aan de voorziening worden bepaald op basis van het geschatte bedrag van groot onderhoud en de periode die telkens verloopt tussen de werkzaamheden van groot onderhoud, een en ander zoals blijkend uit een meerjarenonderhoudsplan. De kosten van groot onderhoud worden verwerkt ten laste van de voorziening voor zover deze is gevormd voor de beoogde kosten.

Langlopende en kortlopende schulden

Langlopende en kortlopende schulden en overige financiële verplichtingen worden bij eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde. Na eerste verwerking vindt waardering plaats tegen geamortiseerde kostprijs op basis van de effectieverentemethode. Indien er geen sprake is van agio of disagio of transactiekosten is de geamortiseerde kostprijs gelijk aan de nominale waarde van de schuld.

Opbrengstverantwoording

Opbrengsten worden alleen verantwoord als er een redelijke zekerheid bestaat dat toekomstige voordelen naar de stichting zullen toevloeien en dat deze voordelen betrouwbaar kunnen worden ingeschat.

Zodra een betrouwbare schatting kan worden gemaakt van het resultaat van een onderhanden project, worden de projectopbrengsten en –kosten als opbrengsten en kosten in de staat van baten en lasten verwerkt naar rato van de verrichte prestaties per balansdatum

Onder projectopbrengsten wordt verstaan de in het contract overeengekomen indien en voor zover het waarschijnlijk is dat de opbrengsten zullen worden gerealiseerd en betrouwbaar kunnen worden bepaald.

De mate waarin prestaties van een onderhanden project zijn verricht wordt bepaald aan de hand van de tot de balansdatum gemaakte projectkosten in verhouding tot de geschatte totale projectkosten. Indien het resultaat van een onderhanden project niet betrouwbaar kan worden bepaald, worden de projectopbrengsten slechts verwerkt tot het bedrag van de gemaakte projectkosten dat waarschijnlijk kan worden verhaald. Verwachte verliezen op projecten worden onmiddellijk in de staat van baten en lasten opgenomen.

Overheidssubsidies

Overheidssubsidies worden aanvankelijk in de balans opgenomen als vooruitontvangen baten. Zodra er redelijke zekerheid bestaat dat zij zullen worden ontvangen en de stichting zal voldoen aan de daaraan verbonden voorwaarden worden zij verantwoord als subsidieopbrengsten. Subsidies ter compensatie van door de stichting gemaakte kosten worden systematisch als opbrengsten in de staat van baten en lasten opgenomen in dezelfde periode als die waarin de kosten worden gemaakt. Subsidies ter compensaties van de stichting voor de kosten van een actief worden systematisch in de staat van baten en lasten opgenomen gedurende de gebruiksduur van het actief.

Overige opbrengsten

De overige opbrengsten bestaan voor een groot deel uit ontvangen contributies. De opbrengsten worden verantwoord zodra deze zijn ontvangen en worden vanaf dat moment systematisch in de staat van baten en lasten opgenomen.

Personeelsbeloningen

De beloningen van het personeel worden als last in de staat van baten en lasten verantwoord in de periode waarin de arbeidsprestatie wordt verricht en, voor zover nog niet uitbetaald, als verplichting op de balans opgenomen. Als de reeds betaalde bedragen de verschuldigde beloningen overtreffen, wordt het meerdere opgenomen als een overlopend actief voor zover er sprake zal zijn van terugbetaling door het personeel of van verrekening met toekomstige betalingen door de stichting.

De verplichting uit hoofde van beloningen tijdens dienstverband wordt gewaardeerd tegen nominale waarde van de uitgaven die naar verwachting noodzakelijk zijn om de verplichting af te wikkelen.

Pensioenlasten

De pensioenverplichtingen aan de werknemers zijn ondergebracht bij het bedrijfstakpensioenfonds "Pensioenfonds Openbare Bibliotheken". Het betreft een middelloonregeling, waarbij het pensioen afhankelijk is van het salaris en het aantal deelnemersjaren. Als de financiële middelen van het pensioenfonds het toelaten, wordt het pensioen jaarlijks geïndexeerd. De actuele beleidsdekkingsgraad (gemiddelde dekkingsgraad afgelopen 12 maanden) van het Pensioenfonds Openbare Bibliotheken bedraagt per balansdatum 108,1%. De over het boekjaar verschuldigde premie wordt ten laste van het resultaat gebracht. Vooruitbetaalde premies worden opgenomen als overlopende activa indien dit tot een terugstorting leidt of tot een vermindering van toekomstige betalingen. Nog niet betaalde premies worden als verplichting op de balans opgenomen. Verder wordt beoordeeld of er naast de premie andere verplichtingen zijn uit toezeggingen aan werknemers. In dat geval wordt een voorziening opgenomen.

De stichting heeft per balansdatum geen verplichting tot het voldoen van aanvullende bijdragen in geval van een tekort bij pensioenfonds, anders dan het effect van eventuele hogere toekomstige premies. Voor pensioenfondsen gelden financiële spelregels. Daarin zijn eisen opgenomen waaraan onze financiële positie moet voldoen. Volgens de regels had het pensioenfonds eind maart 2020 te weinig buffers om eventuele tegenvallers op te kunnen vangen. De beleidsdekkingsgraad zat onder het vereiste niveau. Het pensioenfonds heeft daarom een nieuw herstelplan ingediend bij De Nederlandse Bank (DNB). In het dit herstelplan is opgenomen dat, de premieheffing 2020 is gebaseerd op een doorsneepremie van 19,7% van de salarissen. De premieafsprake voor de periode 2017-2020 is verlengd tot en met 2021. Er is geen sprake van herstellpremie of bijstortingen.

Leasing

De stichting kan financiële en operationele leasecontracten afsluiten. Een leaseovereenkomst waarbij de voor- en nadelen verbonden aan het eigendom van het leaseobject geheel of nagenoeg geheel door de lessee worden gedragen, wordt aangemerkt als een financiële lease. Alle andere leaseovereenkomsten classificeren als operationele leases. Bij de leaseclassificatie is de economische realiteit van de transactie bepalend en niet zozeer de juridische vorm.

Operationele leases

Als de stichting optreedt als lessee in een operationele lease, wordt het leaseobject niet geactiveerd. Leasebetalingen inzake de operationele lease worden lineair over de leaseperiode ten laste van de staat van baten en lasten gebracht.

Kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht wordt opgesteld op basis van de indirecte methode.

1) Materiële vaste activa

	Grond	Gebouw	Inrichting/ inventaris	Automatisering	Transport- middelen	Totaal
<i>Boekwaarde per 1 januari :</i>						
Aanschafwaarde	23.823	1.003.379	231.953	108.865	9.161	1.377.181
Cumulatieve afschrijvingen	0	-732.611	-133.728	-90.195	-9.161	-965.695
Boekwaarde 1 januari	23.823	270.768	98.225	18.670	0	411.486
<i>Mutaties boekjaar:</i>						
Investerings	0	5.209	3.282	6.859	0	15.350
Afschrijvingen	0	-27.470	-20.773	-8.932	0	-57.175
	0	-22.261	-17.491	-2.073	0	-41.825
<i>Stand per 31 december</i>						
Aanschafwaarde	23.823	1.008.588	235.235	115.724	9.161	1.392.531
Cumulatieve afschrijvingen	0	-760.081	-154.501	-99.127	-9.161	-1.022.870
Boekwaarde 31 december	23.823	248.507	80.734	16.597	0	369.661

Afschrijvingspercentages   0%   2,5%-20%   10%-33,3%   20%-25%   20%

De afschrijvingen worden in de toelichting op de exploitatie onder afschrijvingen activa (14) verantwoord.
De WOZ-waarde van het pand is € 1.108.000 (waardepeil 01-01-2019).

2) Vlottende activa

31-12-2020   **31-12-2019**

Vorderingen

Debiteuren	21.751	14.543
Voorziening dubieuze debiteuren	-10.934	-11.302
Te vorderen BTW	5.927	4.145
Nog te ontvangen bedragen	31.728	31.745
Nog te factureren omzet	0	21.139
Vooruitbetaalde kosten	1.246	2.831
Overige vorderingen en overlopende activa	2.542	320
	52.260	63.421

Liquide middelen

Banken	356.645	327.284
Kassen	224	224
Gelden onderweg	169	546
	357.038	328.054

Totaal vlottende activa

409.298   **391.475**

De liquide middelen staan ter vrije beschikking

PASSIVA

3) Eigen vermogen

Overzicht stichtingskapitaal/reserves

Eigen vermogen	Stand per 1-1-2020	Onttrekking	Toevoeging	31-12-2020
Egalisatiereserve	113.546	55.593		57.953
Bestemmingsreserve dBos	16.323	0	0	16.323
Bestemmingsreserve investering pand	41.672	0	0	41.672
Bestemmingsreserve innovatie	40.676	0	0	40.676
Totaal	212.217	55.593	0	156.624

Voor de verklaring van de mutaties in de reserves zie resultaatbestemming pagina 3.

De bestemmingsreserve de bibliotheek op school ten behoeve van toekomstige implementatiekosten voor de bibliotheek op school. Er is een bestemmingsreserve ter dekking van toekomstige afschrijvingskosten gevormd. Er is een bestemmingsreserve ten behoeve van toekomstige innovatie gevormd.

Vreemd vermogen

4) Overzicht voorzieningen

	Stand per 1-1-2020	Onttrekking	Dotatie	31-12-2020
- onderhoud gebouw Drachten	48.000	0	-24.000	24.000
- personeel	0	0	100.000	100.000
- jubilea	8.638	3.805	5.116	9.949
totaal	56.638	3.805	81.116	133.949

Het onderhoudsplan voor onderhoud gebouw Drachten en de voorziening jubilea worden jaarlijks geactualiseerd. Voor de onderhoudsvoorziening heeft dit geresulteerd in een vrijval van € 24.000.

De voorziening personeel is gevormd in 2020 en bedoeld ter dekking van de verwachte kosten beëindiging dienstverbanden, inclusief bijbehorende gerechtelijke kosten. De voorziening heeft een kortlopend karakter.

5) Langlopende schulden

Overzicht geldleningen	Saldo per 31-12-2019	Opname	Aflossing	Aflossingsverplichting komend jaar	Saldo langlopend deel 31-12-2020
<i>Geldlening verstrekt door</i>					
<i>Type lening, rente %, jaar van afsluiting</i>					
<i>Vervaldatum, oorspronkelijk bedrag</i>					
Rabobank					
Lineair, 2,6%, 2012 maandelijks, € 500.000	145.833	0	50.000	50.000	45.833
totaal	145.833	0	50.000	50.000	45.833
TOTAAL LANGLOPENDE SCHULDEN	145.833	0	50.000	50.000	45.833
Kortlopende aflossingsverplichtingen (< 1 jaar)				50.000	
Langlopende aflossingsverplichtingen (> 5 jaar)				0	

* Gestelde zekerheden hypothecaire lening: de hypotheek is gevestigd op het pand Museumplein 1 te Drachten. Daarnaast zijn alle huidige en toekomstige vorderingen uit hoofde van het huurcontract met Doppio verpand. Deze zekerheden zijn gesteld ten behoeve van de hypothecaire lening.

6) Kortlopende schulden

	31-12-2020	31-12-2019
Te betalen loonheffing en sociale premies	47.940	38.884
Te betalen pensioenpremie	27.655	26.315
Reservering vakantiegeld	41.097	41.338
Reservering vakantiedagen	45.834	47.019
Totaal	162.526	153.556
Crediteuren	52.150	55.446
Aflossingsverplichting	50.000	50.000
Vooruitontvangen contributie	129.162	126.639
Vooruitontvangen bedragen dBos	25.195	0
Vooruitontvangen bedragen projecten/subsidies	13.537	11.317
Overige schulden en overlopende passiva	9.983	41.315
Totaal kortlopende schulden	442.553	438.273

Niet in de balans opgenomen rechten

In 2012 is een huurovereenkomst afgesloten met de exploitant van de café-ruimte. Deze huurovereenkomst is verlengd voor een periode van 5 jaar (tot 1 september 2022). De jaarlijkse huuropbrengsten uit hoofde van deze overeenkomst bedragen minimaal € 23.500. Op de huurprijs zal jaarlijkse indexatie plaatsvinden.

TOELICHTING OP DE EXPLOITATIEREKENING 2020
Stichting Openbare Bibliotheek Smallingerland

BATEN	jaarrek.2020	begroting 2020	jaarrek.2019
7) Subsidies	1.420.242	1.405.890	1.403.556
Bij het inboeken van de subsidies is uitgegaan van:			
	Beschikking	Begroting	2019
Smallingerland	beschikking 10/12/19 1.353.790	1.353.840	0
Smallingerland	beschikking 18/12/18 0	0	1.355.540
Smallingerland	beschikking 24/06/19 0	0	-1.750
Totaal	1.353.790	1.353.840	1.353.790
Het resterende verschil is de Friese subsidie (27), niet begrote subsidies van de Koninklijke Bibliotheek (6.168), Gemeente Smallingerland (1.707), Kunst van het lezen (5.000) en provincie Fryslân (1.500).			
De subsidies voor het boekjaar zijn nog niet definitief vastgesteld. Definitieve vaststelling van de subsidies door de gemeente vindt plaats na overleg van de definitieve jaarrekening aan deze gemeente.			
De subsidiebatens van gemeente Smallingerland zijn structureel.			
De subsidie is t/m 2019 vastgesteld. In 2020 heeft de overheid als gevolg van de coronapandemie besloten dat wij onze locatie enkele weken moesten sluiten. Hierdoor hebben wij minder activiteiten kunnen uitvoeren dan gepland. Wij hebben de gemeente over de tijdelijke sluiting geïnformeerd, en onze gesubsidieerde activiteiten zo veel mogelijk voortgezet binnen de geldende coronaregels. Daarbij is onder meer een afhaal- en bezorgdienst gerealiseerd en zijn online activiteiten georganiseerd. Wij vragen de gemeente om bij het vaststellen van de subsidie 2020 rekening te houden met deze onvoorziene omstandigheden en onze inspanningen om het maximale in deze omstandigheden te realiseren.			
8) Opbrengsten	227.932	226.520	226.371
De opbrengsten zijn 1.400 hoger dan begroot vanwege hogere opbrengsten uit contributies.			
9) Specifieke dienstverlening	107.569	109.850	102.188
De opbrengsten uit specifieke dienstverlening zijn 2.300 lager dan begroot. Dit komt met name door lagere opbrengsten verhuur gebouwen.			
10) Diverse baten	6.703	2.000	2.268
De opbrengsten uit diverse baten zijn hoger dan begroot door niet een begrote bate (4.000) van de RVO.			
11) Projectbaten (Voor verdere toelichting : zie Projectkosten)	3.124	0	876
TOTALE BATEN	1.765.570	1.744.260	1.735.259

TOELICHTING OP DE EXPLOITATIEREKENING 2020
Stichting Openbare Bibliotheek Smallingerland

LASTEN	jaarrek.2020	begroting 2020	jaarrek.2019
12) Bestuur en organisatie	30.571	37.700	33.785
De bestuur en organisatiekosten zijn 7.100 lager dan begroot door lagere promotiekosten.			
13) Huisvesting	51.515	75.550	56.291
De huisvestingskosten zijn 24.000 lager dan begroot als gevolg van een vrijval voorziening groot onderhoud. In de overige posten zitten geen grote afwijkingen ten opzichte van de begroting.			
14) Afschrijvingen activa	57.175	60.240	55.045
De kosten voor afschrijvingen activa zijn 3.100 lager dan begroot doordat er minder en later investeringen zijn gedaan dan dat begroot is.			
15) Personeel			
Lonen en salarissen	873.868	843.110	845.636
Ontvangen ziekengeld	0	0	-9.194
Sociale lasten	143.070	141.700	150.499
Pensioenlasten	126.259	123.530	127.378
Overige personeelskosten	171.610	71.810	62.226
	1.314.807	1.180.150	1.176.545
De personeelskosten zijn 134.700 overbesteed.			
De post overige personeelskosten is 100.000 hoger dan begroot vanwege de opgebouwde voorziening personeel ivm afvloeiingskosten personeel.			
De post recht verlofuren is 5.200 lager dan begroot.			
De posten met betrekking tot reiskosten zijn in totaal 5.300 lager dan begroot. Vanwege corona is er minder gereisd.			
De post arbodienst is 3.600 lager dan begroot vanwege minder langdurig zieken.			
De post regulier uitzendwerk is 6.700 lager dan begroot.			
De post advieskosten derden is 23.000 hoger dan begroot.			
Formatie-overzicht per week	Werkelijk 2020 (gemiddeld)	Begroting	2019 (gemiddeld)
Formatie-uren Smallingerland	696,25	674,00	713,67
	19,34 fte	18,72 fte	19,82 fte
16) Administratie	45.243	50.700	61.920
De administratiekosten zijn 5.500 lager dan begroot. Dit wordt door lagere portiekosten , lagere aanschaf kantoorbenodigdheden en bankkosten .			
17) Transport	1.623	2.180	2.027
18) Automatisering	44.679	40.290	43.294
De automatiseringskosten zijn 4.400 hoger dan begroot door niet begrote licentie- en implementatiekosten voor Olifantenpaadje.			
19) Collectie & media	260.638	276.850	257.991
De kosten voor collectie & media zijn 16.200 lager dan begroot door met name lagere kosten aanschaf media , lagere kosten leenrecht en lagere kosten plak- en bindwerk .			
20) Specifieke kosten	8.163	17.000	16.733
De specifieke kosten zijn 8.800 lager dan begroot door lagere kosten voor cursussen en workshops vanwege Corona.			
21) Diverse kosten	71	0	87
22) Projectkosten	3.471	0	876
Leesplezier voor kinderen met leesproblemen		Kosten 3.471	Baten 3.124
		3.471	Saldo 347
TOTALE LASTEN	1.817.956	1.740.660	1.704.594
Bedrijfsresultaat	-52.386	3.600	30.665
Rentebaten	41	0	38
Rentelasten	3.248	3.600	4.555
Resultaat uit gewone bedrijfsuitoefening	-55.593	0	26.148

Verantwoording WNT 2020

Entiteit: Stichting Openbare Bibliotheek Smallingerland

Bezoldiging leidinggevende topfunctionarissen met dienstbetrekking en leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13e maand van de functievervulling.

Gegevens 2020	
bedragen x € 1	K. Meijerman
Functiegegevens	Directeur-Bestuurder
Naam	K. Meijerman
Aanvang en einde functievervulling in 2020	01-01 t/m 31-12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1
Dienstbetrekking?	Ja
Bezoldiging	
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 80.288
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 10.975 (pensioenpremie)
Subtotaal	€ 91.263
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	€ 201.000
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	n.v.t.
Bezoldiging	€ 91.263
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	n.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	n.v.t.
Gegevens 2019	
Functiegegevens	K. Meijerman
Aanvang en einde functievervulling in 2019	Directeur-Bestuurder
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	01-01 t/m 31-12
Dienstbetrekking?	1
Dienstbetrekking?	Ja
Bezoldiging	
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 78.420
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 10.754 (pensioenpremie)
Subtotaal	€ 89.174
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	€ 194.000
Bezoldiging	€ 89.174

Topfunctionarissen alsmede degenen die op grond van hun voormalige functie nog 4 jaar als topfunctionaris worden aangemerkt met een bezoldiging van € 1.700 of minder.

Leden Raad van Toezicht	functie
N.K. Tilstra	voorzitter
H.J. Kampherbeek	lid
J.J.W. Mulder	lid
N. Brameijer	lid
D. Mulder	lid
M.J. Meijer	lid
F.J. Roelfsema	lid

Naast de hierboven vermelde topfunctionarissen zijn er geen overige functionarissen met een dienstbetrekking die in 2020 een bezoldiging boven het individueel toepasselijke drempelbedrag hebben ontvangen.

Gebeurtenissen na balansdatum

Er zijn geen gebeurtenissen na balansdatum geweest die toelichting vereisen.

De jaarrekening is vastgesteld door de bestuurder op 28 april 2021.

Mw. drs. K.Z. Meijerman MBA

De jaarrekening is goedgekeurd door de RvT in haar vergadering van 22 april 2021.

De heer mr.ir. N. Tilstra (voorzitter)

3. Overige gegevens